

3. Պարենի առկայություն Availability of Food

Աղյուսակ 3.1.

Table 3.1.

Գյուղատնտեսական հիմնական մշակաբույսերի և բազմամյա տնկարկների տարածություններ, բերքատվություն և համախառն բերք*
Areas, yield and gross production of main agricultural temporary and permanent crops*

	Տարածությունները (հազ. հա) Areas (thousand hectare)					Բերքատվությունը (g/հա)** Yield (centner/hectare)**					Համախառն բերքը (հազ.տոննա) Gross production (thousand tons)				
	2013	2014	2015	2016	2017	2013	2014	2015	2016	2017	2013	2014	2015	2016	2017
Ցանրային տարածությունը, ընդամենը Sown area, total	318.1	324.2	337.5	353.4	294.5	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
<i>որից` of which</i>															
հացահատիկային և հատիկաընդեղենային մշակաբույսեր cereals and leguminous crops	178.4	185.5	193.1	198.1	155.2	30.8	31.8	31.3	30.7	19.8	548.8	580.1	601.5	604.2	302.5
<i>որից` ցորեն of which wheat</i>	99.7	106.4	108.9	108.7	82.4	31.3	32.3	33.4	32.4	21.8	311.6	338.2	362.7	350.4	176.4
կարտոֆիլ potatoes	30.7	30.0	27.8	28.9	25.3	214.3	231.6	217.8	209.8	214.9	660.5	696.1	607.7	606.3	547.4
բանջարանոցային մշակաբույսեր vegetables	25.4	26.4	28.4	30.2	28.3	333.7	350.5	334.0	301.8	286.3	876.0	954.6	1 007.6	968.6	861.0
բոստանային մշակաբույսեր melons	5.4	5.8	6.8	7.3	6.8	388.5	421.4	423.4	325.1	316.8	208.1	245.8	286.8	236.1	215.8
Պտուղ և հատապտուղ Fruit and berries	40.2	40.1	40.3	40.5	42.3	95.0	80.8	103.0	66.1	93.5	338.1	291.0	377.1	242.6	361.6
Խաղող Grape	17.5	17.2	17.3	17.1	15.8	149.8	157.7	188.2	110.0	141.4	240.8	261.3	309.2	178.8	210.0

** Այստեղ և հետագայում` բերքատվությունը հաշվարկված է բերքահավաքի տարածության նկատմամբ:
Here and hereinafter yield has been calculated compared with the harvested area.

Աղյուսակ 3.2.
Table 3.2.

Հացահատիկային և հատիկաբերող բույսերի մշակաբույսերի ցանքատարածություններ, միջին բերքատվություն և համախառն բերք, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
Sown areas, average yield and gross production of cereals and leguminous crops, by marzes and Yerevan city*

	Ցանքատարածությունները (հա) Sown area (hectare)					Բերքատվությունը (ց/հա)** Yield (centner/hectare)**					Համախառն բերքը (հազ.տոննա) Gross production (thousand tons)				
	2013	2014	2015	2016	2017	2013	2014	2015	2016	2017	2013	2014	2015	2016	2017
ՀՀ ընդամենը Total in RA	178 367	185 495	193 054	198 148	155 247	30.8	31.8	31.3	30.7	19.8	548.8	580.1	601.5	604.2	302.5
<i>այդ թվում՝ of which</i>															
ք. Երևան Yerevan	112	112	112	110	10	37.8	39.7	40.9	41.8	15.0	0.4	0.4	0.5	0.4	0.0
Արագածոտն Aragatsotn	24 424	26 261	28 563	31 054	22 959	30.1	31.1	31.8	30.0	14.6	73.4	81.7	90.8	93.0	33.4
Արարատ Ararat	5 526	6 572	7 083	7 273	4 671	42.0	46.7	48.7	47.1	38.1	23.2	30.7	34.5	34.3	17.8
Արմավիր Armavir	6 041	7 084	6 204	6 520	5 501	36.3	41.4	43.8	39.9	38.0	22.0	29.6	27.4	25.8	20.6
Գեղարքունիք Gegharkunik	41 753	40 902	38 625	35 875	30 913	30.0	32.0	27.1	24.7	14.9	125.1	130.9	104.6	88.6	45.8
Լոռի Lori	11 268	12 434	14 245	14 746	12 174	32.7	33.5	34.2	32.5	28.7	36.8	41.6	47.1	47.9	33.8
Կոտայք Kotayk	12 017	11 728	12 619	13 671	13 098	23.2	23.8	26.2	26.8	20.0	27.9	28.0	33.1	36.6	26.2
Շիրակ Shirak	42 381	43 913	46 663	48 494	41 998	30.8	29.6	32.5	33.2	19.2	130.6	121.2	151.2	157.5	77.6
Սյունիք Syunik	23 252	24 311	25 703	26 338	16 674	29.3	30.3	26.3	28.3	18.4	67.8	73.7	67.6	74.5	30.7
Վայոց ձոր Vayots Dzor	2 495	2 607	3 258	3 984	2 387	24.9	26.1	20.5	30.6	14.4	6.2	6.8	6.7	12.2	3.4
Տավուշ Tavush	9 098	9 571	9 979	10 083	4 862	38.8	37.0	38.3	33.6	27.3	35.4	35.5	38.0	33.4	13.2

Ֆորենի ցանքատարածություններ, միջին բերքատվություն և համախառն բերք, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
Sown areas, average yield and gross production of wheat, by marzes and Yerevan city*

	Ցանքատարածությունները (հա) Sown area (hectare)					Բերքատվությունը (գ/հա)** Yield (centner/hectare)**					Համախառն բերքը (հազ.տոննա) Gross production (thousand tons)				
	2013	2014	2015	2016	2017	2013	2014	2015	2016	2017	2013	2014	2015	2016	2017
ՀՀ ընդամենը Total in RA	99 694	106 365	108 851	108 738	82 410	31.3	32.3	33.4	32.4	21.8	311.6	338.2	362.7	350.4	176.4
<i>այդ թվում՝ of which</i>															
ք. Երևան Yerevan	100	100	100	100	-	38.1	39.7	41.0	42.0	-	0.4	0.4	0.4	0.4	-
Արագածոտն Aragatsotn	10 842	11 322	12 312	13 449	11 327	29.1	31.5	32.6	32.6	17.7	31.6	35.7	40.1	43.8	20.0
Արարատ Ararat	4 193	5 153	5 355	5 516	3 472	40.9	46.1	47.1	47.0	37.7	17.1	23.7	25.2	25.9	13.1
Արմավիր Armavir	4 732	5 794	4 493	4 424	3 829	36.1	40.8	44.3	39.7	39.7	17.1	23.6	19.9	17.3	15.1
Գեղարքունիք Gegharkunik	21 371	21 899	20 300	16 779	14 543	30.9	31.5	30.9	26.0	16.2	66.0	68.9	62.6	43.5	23.3
Լոռի Lori	8 366	9 504	10 741	10 841	8 591	33.2	33.0	34.8	33.3	28.8	27.8	31.4	36.5	36.1	23.6
Կոտայք Kotayk	6 706	6 095	6 370	6 923	5 357	23.8	24.7	26.8	27.7	20.8	16.0	15.1	17.1	19.2	11.2
Շիրակ Shirak	23 026	24 622	26 561	27 437	21 760	32.3	31.3	34.9	35.3	20.6	74.4	72.2	92.6	95.0	43.0
Սյունիք Syunik	14 147	15 049	15 435	15 695	9 598	29.7	31.0	30.6	30.2	19.3	41.9	46.6	47.1	47.5	18.5
Վայոց ձոր Vayots Dzor	1 294	1 283	1 500	1 717	879	27.0	28.1	22.7	34.3	16.1	3.5	3.6	3.4	5.9	1.4
Տավուշ Tavush	4 917	5 544	5 684	5 857	3 054	32.1	30.6	31.4	27.3	24.0	15.8	17.0	17.8	15.8	7.2

Աղյուսակ 3.4.
Table 3.4.

Կարտոֆիլի ցանքատարածություններ, միջին բերքատվություն և համախառն բերք, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
Sown areas, average yield and gross production of potato, by marzes and Yerevan city *

	Ցանքատարածությունները (հա) Sown area (hectare)					Բերքատվությունը (գ/հա)** Yield (centner/hectare)**					Համախառն բերքը (հազ.տոննա) Gross production (thousand tons)				
	2013	2014	2015	2016	2017	2013	2014	2015	2016	2017	2013	2014	2015	2016	2017
ՀՀ ընդամենը Total in RA	30 680	30 042	27 806	28 872	25 337	214.3	231.6	217.8	209.8	214.9	660.5	696.1	607.7	606.3	547.4
<i>այդ թվում՝ of which</i>															
ք. Երևան Yerevan	90	90	90	90	90	100.2	200.0	206.8	211.3	50.1	0.9	1.8	1.9	1.9	0.5
Արագածոտն Aragatsotn	1 605	1 622	1 729	1 850	1 382	244.7	259.0	265.0	223.0	217.2	39.3	42.0	45.8	41.2	30.0
Արարատ Ararat	781	782	861	914	796	309.5	333.1	331.8	321.1	272.5	24.2	26.0	29.2	30.3	21.7
Արմավիր Armavir	1 216	1 339	1 439	1 601	1 667	268.0	321.9	356.1	340.5	322.0	35.2	43.2	53.2	54.5	56.2
Գեղարքունիք Gegharkunik	14 109	13 276	10 235	10 239	9 431	217.9	245.3	202.3	201.7	217.4	307.5	325.7	206.8	206.5	205.0
Լոռի Lori	3 953	4 016	4 278	4 613	4 190	184.0	182.4	177.3	161.0	175.8	72.7	73.2	75.9	74.3	73.7
Կոտայք Kotayk	818	828	850	923	886	199.5	202.7	222.8	188.8	231.5	16.3	16.8	18.9	17.4	20.7
Շիրակ Shirak	4 219	4 268	4 383	4 556	3 715	250.1	251.9	260.1	259.0	251.3	105.5	107.5	114.0	118.0	93.3
Սյունիք Syunik	1 713	1 728	1 747	1 771	1 670	178.9	190.0	189.4	190.6	169.0	30.6	32.8	33.1	33.8	28.2
Վայոց ձոր Vayots Dzor	178	179	198	289	223	181.9	188.3	188.8	215.4	200.5	3.2	3.4	3.7	6.2	4.5
Տավուշ Tavush	1 998	1 914	1 996	2 026	1 287	123.1	122.0	126.4	109.4	106.1	25.1	23.7	25.2	22.2	13.6

Բանջարանցային մշակաբույսերի ցանքատարածություններ, միջին բերքատվություն և համախառն բերք, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
Sown areas, average yield and gross production of vegetable crops, by marzes and Yerevan city*

	Ցանքատարածությունները (հա) Sown area (hectare)					Բերքատվությունը (ց/հա)** Yield (centner/hectare)**					Համախառն բերքը (հազ.տոննա) Gross production (thousand tons)				
	2013	2014	2015	2016	2017	2013	2014	2015	2016	2017	2013	2014	2015	2016	2017
ՀՀ ընդամենը Total in RA	25 403	26 412	28 428	30 232	28 280	333.7	350.5	334.0	301.8	286.3	876.0	954.6	1 007.6	968.6	861.0
<i>այդ թվում՝ of which</i>															
ք. Երևան Yerevan	312	313	317	317	322	148.5	216.4	217.9	201.9	46.7	4.6	6.7	7.1	6.4	1.5
Արագածոտն Aragatsotn	1 011	1 035	1 107	1 270	809	339.9	352.7	316.2	259.2	184.1	34.4	36.5	40.4	36.7	16.8
Արարատ Ararat	6 330	6 533	6 644	6 873	5 793	471.0	486.1	488.7	432.5	376.3	306.2	341.0	346.7	311.9	223.0
Արմավիր Armavir	9 007	9 703	11 524	12 186	12 840	358.4	372.7	339.2	316.9	317.9	342.4	366.6	418.3	421.6	448.0
Գեղարքունիք Gegharkunik	2 023	2 092	1 607	1 689	1 589	308.1	306.4	255.6	214.2	231.1	62.3	64.1	41.1	36.2	36.8
Լոռի Lori	1 454	1 489	1 605	1 800	1 602	164.0	181.2	190.9	187.6	173.0	23.9	27.0	30.5	33.6	27.7
Կոտայք Kotayk	1 327	1 156	1 185	1 284	1 169	168.4	194.4	196.0	158.4	183.5	22.4	22.5	27.3	22.1	22.4
Շիրակ Shirak	1 634	1 698	1 727	1 896	1 757	276.3	311.9	321.5	298.8	279.2	45.1	53.0	55.2	56.6	49.1
Սյունիք Syunik	988	1 000	1 083	1 099	1 047	174.3	176.3	167.4	165.8	149.7	17.2	17.6	18.1	18.2	15.7
Վայոց ձոր Vayots Dzor	396	407	485	662	537	168.8	188.1	193.9	205.5	212.9	6.7	7.6	9.4	13.6	11.4
Տավուշ Tavush	921	986	1 144	1 156	815	112.5	118.9	119.2	102.2	105.2	10.8	12.0	13.5	11.7	8.6

Բոստանային մշակաբույսերի ցանքատարածություններ, միջին բերքատվություն և համախառն բերք, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
Sown areas, average yield and gross production of melons, by marzes and Yerevan city*

	Ցանքատարածությունները (հա) Sown area (hectare)					Բերքատվությունը (գ/հա)** Yield (centner/hectare)**					Համախառն բերքը (հազ.տոննա) Gross production (thousand tons)				
	2013	2014	2015	2016	2017	2013	2014	2015	2016	2017	2013	2014	2015	2016	2017
ՀՀ ընդամենը Total in RA	5 356	5 832	6 782	7 268	6 812	388.5	421.4	423.4	325.1	316.8	208.1	245.8	286.8	236.1	215.8
<i>այդ թվում՝ of which</i>															
ք. Երևան Yerevan	60	60	60	60	60	133.3	250.0	260.0	225.0	111.5	0.8	1.5	1.6	1.3	0.7
Արագածոտն Aragatsotn	173	182	233	283	173	375.2	388.0	390.6	255.7	373.2	6.5	7.1	9.1	7.2	6.5
Արարատ Ararat	1 515	1 770	1 896	1 948	1 537	431.5	463.8	465.9	402.4	373.4	65.4	82.1	88.3	78.4	57.4
Արմավիր Armavir	3 499	3 681	4 432	4 816	4 941	378.7	411.9	414.5	302.5	301.6	132.5	151.6	183.7	145.5	149.0
Գեղարքունիք Gegharkunik	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Լոռի Lori	6	11	16	20	7	150.0	94.5	105.7	88.3	88.7	0.1	0.1	0.1	0.2	0.1
Կոտայք Kotayk	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Շիրակ Shirak	-	-	-	-	2	-	-	-	-	100.0	-	-	-	-	0.0
Սյունիք Syunik	-	-	0.0	1	-	-	-	x	70.0	-	-	-	0.0	0.0	-
Վայոց ձոր Vayots Dzor	14	36	38	50	34	218.8	197.8	214.7	196.4	217.2	0.3	0.7	0.8	1.0	0.7
Տավուշ Tavush	89	92	107	90	58	277.5	288.3	297.8	272.4	248.1	2.5	2.7	3.2	2.5	1.4

Աղյուսակ 3.7.
Table 3.7.

Պտղի և հատապտղի տարածություններ, միջին բերքատվություն և համախառն բերք, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
Areas, average yield and gross production of fruit and berries, by marzes and Yerevan city*

	Տարածությունները (հա) Sown area (hectare)					Բերքատվությունը (ց/հա)** Yield (centner/hectare)**					Համախառն բերքը (հազ.տոննա) Gross production (thousand tons)				
	2013	2014	2015	2016	2017	2013	2014	2015	2016	2017	2013	2014	2015	2016	2017
ՀՀ ընդամենը Total in RA	40 229	40 129	40 282	40 510	42 269	95.0	80.8	103.0	66.1	93.5	338.1	291.0	377.1	242.6	361.6
<i>այդ թվում՝</i> <i>of which</i>															
ք. Երևան Yerevan	1 328	1 328	1 328	1 328	1 328	44.4	35.5	46.8	30.1	46.4	5.9	4.7	6.2	4.0	6.2
Արագածոտն Aragatsotn	6 602	6 618	6 617	6 582	7 382	120.0	122.2	162.8	81.2	98.4	69.9	71.6	95.6	47.6	72.7
Արարատ Ararat	7 394	7 416	7 588	8 073	8 015	135.3	103.9	125.8	103.6	146.6	91.8	70.9	90.1	74.7	105.4
Արմավիր Armavir	8 340	8 414	8 491	8 652	9 042	114.3	88.0	136.7	74.7	103.5	75.0	62.0	98.1	56.0	80.6
Գեղարքունիք Gegharkunik	1 488	1 488	1 384	1 403	1 407	183.0	186.9	123.1	82.5	97.5	25.6	26.1	16.5	11.2	13.3
Լոռի Lori	2 591	2 488	2 493	2 293	2 314	26.6	12.2	10.8	7.6	37.7	6.3	2.8	2.5	1.6	7.9
Կոտայք Kotayk	4 690	4 547	4 557	4 325	4 381	47.0	35.6	47.5	29.8	95.8	19.3	14.2	19.2	11.7	37.5
Շիրակ Shirak	503	518	534	534	655	157.8	175.1	186.5	152.9	92.5	7.7	9.0	9.7	8.1	6.0
Սյունիք Syunik	2 591	2 592	2 558	2 601	2 609	56.4	56.5	61.7	48.1	48.1	14.0	14.0	15.3	12.1	12.1
Վայոց ձոր Vayots Dzor	2 148	2 155	2 156	2 139	2 514	29.4	27.7	42.4	25.6	40.7	5.7	5.4	8.4	5.0	8.1
Տավուշ Tavush	2 554	2 565	2 576	2 580	2 622	73.7	44.3	64.1	43.7	47.9	16.9	10.3	15.5	10.6	11.8

Աղյուսակ 3.8.
Table 3.8.

Խաղողի տարածություններ, միջին բերքատվություն և համախառն բերք, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
Areas, average yield and gross production of grapes, by marzes and Yerevan city*

	Տարածությունները (հա) Sown area (hectare)					Բերքատվությունը (ց/հա)** Yield (centner/hectare)**					Համախառն բերքը (հազ.տոննա) Gross production (thousand tons)				
	2013	2014	2015	2016	2017	2013	2014	2015	2016	2017	2013	2014	2015	2016	2017
ՀՀ ընդամենը Total in RA	17 465	17 215	17 296	17 059	15 814	149.8	157.7	188.2	110.0	141.4	240.8	261.3	309.2	178.8	210.0
<i>այդ թվում՝</i> <i>of which</i>															
ք. Երևան Yerevan	612	612	612	612	96	68.6	78.4	94.8	57.2	64.3	4.2	4.8	5.8	3.5	0.6
Արագածոտն Aragatsotn	1 698	1 699	1 699	1 699	1 253	87.1	92.4	106.5	30.3	63.8	14.5	15.5	17.9	5.1	8.0
Արարատ Ararat	5 143	5 083	5 113	5 039	4 713	211.3	218.8	250.4	154.3	209.3	104.3	112.2	125.3	76.0	95.2
Արմավիր Armavir	7 136	7 119	7 120	6 882	6 792	156.6	167.2	211.5	132.9	144.1	95.9	107.2	135.6	83.7	90.3
Գեղարքունիք Gegharkunik	1.0	1	-	-	-	-	0.0	-	-	-	-	0.0	-	-	-
Լոռի Lori	64	64	64	67	67	34.0	55.4	29.0	19.6	48.3	0.2	0.4	0.2	0.1	0.3
Կոտայք Kotayk	336	161	161	160	169	26.8	21.9	51.2	18.5	72.3	0.6	0.3	0.8	0.3	0.8
Շիրակ Shirak	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Սյունիք Syunik	185	185	185	185	179	64.4	64.6	65.4	50.0	47.3	1.2	1.2	1.2	0.9	0.9
Վայոց ձոր Vayots Dzor	935	935	985	1 066	1 200	58.4	55.8	58.7	20.0	40.6	5.3	5.1	5.7	2.0	4.1
Տավուշ Tavush	1 355	1 356	1 357	1 349	1 345	107.5	108.4	125.5	54.3	74.2	14.6	14.6	16.7	7.2	9.8

Մորեխներով և մկնանման կրծողներով վարակված տարածություններ, ըստ մարզերի, Երևան քաղաքի և հետազոտված հողատեսքերի, 2016թ.
 Infected areas by locusts and rodents by marzes, Yerevan city and observed types of land, 2016

հա
hectare

Ընդամենը տարածք Total area	որոնցից՝ վարակված են of which infected with		այդ թվում՝ ըստ հողատեսքերի including by types of land															
			վարելահող arable land		բազմամյա տնկարկներ perennial seedling		խոտհարքներ hayfield		արոտավայրեր pasture		անօգտագործելի հողեր unusable land							
			ընդամենը total	որոնցից՝ վարակված են of which infected with	ընդամենը total	որոնցից՝ վարակված են of which infected with	ընդամենը total	որոնցից՝ վարակված են of which infected with	ընդամենը total	որոնցից՝ վարակված են of which infected with	ընդամենը total	որոնցից՝ վարակված են of which infected with	ընդամենը total	որոնցից՝ վարակված են of which infected with				
				մորեխներով locusts		մկնանման կրծողներով rodents		մորեխներով locusts		մկնանման կրծողներով rodents		մորեխներով locusts		մկնանման կրծողներով rodents	մորեխներով locusts	մկնանման կրծողներով rodents	մորեխներով locusts	մկնանման կրծողներով rodents
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
ՀՀ ընդամենը Total in RA	182 340	53 360	128 980	152 550	46 057	106 493	29 738	7 251	22 487	33	33	-	-	-	-	19	19	-
ք. Երևան Yerevan	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Արագածոտն Aragatsotn	19 600	3 750	15 850	14 871	3 438	11 433	4 729	312	4 417	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Արարատ Ararat	17 180	5 330	11 850	10 444	3 110	7 334	6 736	2 220	4 516	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Արմավիր Armavir	16 250	3 950	12 300	8 348	2 157	6 191	7 850	1 741	6 109	33	33	-	-	-	-	19	19	-
Գեղարքունիք Gegharkunik	19 400	7 800	11 600	19 400	7 800	11 600	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Լոռի Lori	21 130	6 300	14 830	20 521	6 011	14 510	609	289	320	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Կոտայք Kotayk	16 530	2 880	13 650	11 771	2 211	9 560	4 759	669	4 090	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Շիրակ Shirak	20 700	6 900	13 800	20 690	6 900	13 790	10	-	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Սյունիք Syunik	21 400	8 200	13 200	21 400	8 200	13 200	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Վայոց ձոր Vayots Dzor	15 050	4 250	10 800	12 874	3 570	9 304	2 176	680	1 496	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Տավուշ Tavush	15 100	4 000	11 100	12 231	2 660	9 571	2 869	1 340	1 529	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Օտարություն՝ Գյուղատնտեսական արտադրանքի արդյունավետությունը մեծապես կախված է բույսերի պաշտպանության միջոցառումներից, որոնց արդյունքների գնահատման ցուցանիշներից են հանդիսանում՝ մորեխների և մկնանման կրծողների զանգվածային բազմացումն ու տարածվածությունը, մկնանման կրծողների բների քանակն ու մորեխների առկայությունն ըստ հողատեսքերի, որոնց վերաբերյալ տվյալները տրամադրում է ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարությունը:

Notice: Efficiency of agricultural product mostly depends on the plant protection measures, which are estimated by the indicators such as mass reproduction and occurrence of locusts and rodents, the number of rodents' holes and the availability of locusts by types of land which provided by Ministry Agriculture of RA.

Աղյուսակ 3.10.
Table 3.10.

Մորեխներով և մկնաման կրծողներով վարակված տարածություններ, ըստ մարզերի, Երևան քաղաքի և հետազոտված հողատեսքերի, 2017թ.
Infected areas by locusts and rodents by marzes, Yerevan city and observed types of land, 2017

ha
hectare

1	2	3 որոնցից՝ վարակված են of which infected with		այդ թվում՝ ըստ հողատեսքերի including by types of land														
				4 վարելահող arable land			5 բազմամյա տնկարկներ perennial seedling			6 խոտհարքներ hayfield			7 արոտավայրեր pasture			8 անօգտագործելի հողեր unusable land		
				9 ընդա- մենը total	10 որոնցից՝ վարակված են of which infected with		11 ընդա- մենը total	12 որոնցից՝ վարակված են of which infected with		13 ընդա- մենը total	14 որոնցից՝ վարակված են of which infected with		15 ընդա- մենը total	16 որոնցից՝ վարակված են of which infected with		17 ընդա- մենը total	18 որոնցից՝ վարակված են of which infected with	
					19 մորեխ- ներով locusts	20 մկնա- նման կրծող- ներով rodents		21 մորեխ- ներով locusts	22 մկնա- նման կրծող- ներով rodents		23 մորեխ- ներով locusts	24 մկնա- նման կրծող- ներով rodents		25 մորեխ- ներով locusts	26 մկնա- նման կրծող- ներով rodents			
27 ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ Total in RA	28 185 667	29 57 950	30 127 717	31 144 605.5	32 45 906	33 98 699.5	34 36 239.5	35 7 400	36 28 839.5	37 1 530	38 1 364	39 166	40 2 001	41 1 989	42 12	43 1 291	44 1 291	45 -
46 ք. Երևան Yerevan	47 -	48 -	49 -	50 -	51 -	52 -	53 -	54 -	55 -	56 -	57 -	58 -	59 -	60 -	61 -	62 -	63 -	64 -
65 Արագածոտն Aragatsotn	66 19 600	67 4 650	68 14 950	69 13 530	70 3 631	71 9 899	72 6 070	73 1 019	74 5 051	75 -	76 -	77 -	78 -	79 -	80 -	81 -	82 -	83 -
84 Արարատ Ararat	85 17 370	86 5 370	87 12 000	88 9 425	89 3 486	90 5 939	91 7 290	92 1 229	93 6 061	94 110	95 110	96 -	97 290	98 290	99 -	100 255	101 255	102 -
103 Արմավիր Armavir	104 17 750	105 4 950	106 12 800	107 6 478	108 2 400	109 4 078	110 11 272	111 2 550	112 8 722	113 -	114 -	115 -	116 -	117 -	118 -	119 -	120 -	121 -
122 Գեղարքունիք Gegharkunik	123 19 400	124 7 800	125 11 600	126 19 400	127 7 800	128 11 600	129 -	130 -	131 -	132 -	133 -	134 -	135 -	136 -	137 -	138 -	139 -	140 -
141 Լոռի Lori	142 20 600	143 5 750	144 14 850	145 20 238	146 5 750	147 14 488	148 302	149 -	150 302	151 60	152 -	153 60	154 -	155 -	156 -	157 -	158 -	159 -
160 Կոտայք Kotayk	161 17 915	162 3 950	163 13 965	164 13 883	165 3 303	166 10 580	167 4 032	168 647	169 3 385	170 -	171 -	172 -	173 -	174 -	175 -	176 -	177 -	178 -
179 Շիրակ Shirak	180 21 750	181 7 900	182 13 850	183 20 317	184 6 485	185 13 832	186 -	187 -	188 -	189 492	190 486	191 6	192 644	193 632	194 12	195 297	196 297	197 -
198 Սյունիք Syunik	199 21 500	200 8 200	201 13 300	202 18 126	203 5 626	204 12 500	205 800	206 -	207 800	208 768	209 768	210 -	211 1 067	212 1 067	213 -	214 739	215 739	216 -
217 Վայոց ձոր Vayots Dzor	218 14 680	219 4 680	220 10 000	221 12 382.5	222 3 975	223 8 407.5	224 2 297.5	225 705	226 1 592.5	227 -	228 -	229 -	230 -	231 -	232 -	233 -	234 -	235 -
236 Տավուշ Tavush	237 15 102	238 4 700	239 10 402	240 10 826	241 3 450	242 7 376	243 4 176	244 1 250	245 2 926	246 100	247 -	248 100	249 -	250 -	251 -	252 -	253 -	254 -

Մկնանման կրծողների բների քանակը դրանց դեմ պայքարի միջոցառումների իրականացումից առաջ և հետո, ըստ մարզերի, Երևան քաղաքի և հողատեսքերի, 2016թ.

Number of rodents' holes as a result of conducting the combating measures by marzes, Yerevan city and types of land, 2016

	Մկնանման կրծողներով վարակված տարածքը, ընդամենը, հա Areas infected with rodents, total, hectare	Ըստ հողատեսքերի մկնանման կրծողների գործող բների քանակը 1 հեկտարում, հատ Rodents functioning holes per hectare by types of land, unit										
		վարելահող arable land		բազմամյա տնկարկներ perennial seedling		խոտհարքներ hayfield		արոտավայրեր pasture		անօգտագործելի հողեր unusable land		
		պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
ՀՀ ընդամենը Total in RA	128 980	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
ք. Երևան Yerevan	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Արագածոտն Aragatsotn	15 850	93	12	108	15	-	-	-	-	-	-	-
Արարատ Ararat	11 850	91	11	106	13	-	-	-	-	-	-	-
Արմավիր Armavir	12 300	-	-	74	12	-	-	-	-	-	-	-
Գեղարքունիք Gegharkunik	11 600	121	16	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Լոռի Lori	14 830	107	21	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Կոտայք Kotayk	13 650	129	15	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Շիրակ Shirak	13 800	93	16	81	8	-	-	-	-	-	-	-
Սյունիք Syunik	13 200	116	15	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Վայոց ձոր Vayots Dzor	10 800	-	-	65	10	-	-	-	-	-	-	-
Տավուշ Tavush	11 100	103	12	89	9	-	-	-	-	-	-	-

Աղյուսակ 3.12.
Table 3.12.

Մկնանման կրծողների բների քանակը դրանց դեմ պայքարի միջոցառումների իրականացումից առաջ և հետո, ըստ մարզերի, Երևան քաղաքի և հողատեսքերի, 2017թ.

Number of rodents' holes as a result of conducting the combating measures by marzes, Yerevan city and types of land, 2017

	Մկնանման կրծողներով վարակված տարածքը, ընդամենը, հա Areas infected with rodents, total, hectare	Ըստ հողատեսքերի մկնանման կրծողների գործող բների քանակը 1 հեկտարում, հատ Rodents functioning holes per hectare by types of land, unit									
		վարելահող arable land		բազմամյա տնկարկներ perennial seedling		խոտհարքներ hayfield		արոտավայրեր pasture		անօգտագործելի հողեր unusable land	
		պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating
ՀՀ ընդամենը Total in RA	127 717	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
ք. Երևան Yerevan	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Արագածոտն Aragatsotn	14 950	94	15	88	13	-	-	-	-	-	-
Արարատ Ararat	12 000	138	15	75	14	-	-	-	-	-	-
Արմավիր Armavir	12 800	-	-	92	14	-	-	-	-	-	-
Գեղարքունիք Gegharkunik	11 600	82	9	-	-	-	-	-	-	-	-
Լոռի Lori	14 850	103	14	-	-	-	-	-	-	-	-
Կոտայք Kotayk	13 965	90	8	-	-	-	-	-	-	-	-
Շիրակ Shirak	13 850	152	23	-	-	-	-	-	-	-	-
Սյունիք Syunik	13 300	91	13	-	-	-	-	-	-	-	-
Վայոց ձոր Vayots Dzor	10 000	-	-	62	8	-	-	-	-	-	-
Տավուշ Tavush	10 402	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Մորեխների առկայությունը դրանց դեմ պայքարի միջոցառումների իրականացումից առաջ և հետո, քստ մարզերի, Երևան քաղաքի և հողատեսքերի, 2016թ.¹

Availability of locusts as a result of conducting the combating measures by marzes, Yerevan city and types of land, 2016¹

	Մորեխներով վարակված տարածքը, ընդամենը, հա Areas infected with locusts, total, hectare	Ըստ հողատեսքերի մորեխների առկայությունը 1 քառ.մետր, հատ Availability of locusts per square meter by types of land, unit										Միջոցառումների միջին արդյունավետությունը, % Average effectiveness, %	
		վարելահող arable land		բազմամյա տնկարկներ perennial seedling		խոտհարքներ hayfield		արոտավայրեր pasture		անօգտագործելի հողեր unusable land			
		պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating		
ՀՀ ընդամենը Total in RA	53 360	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
ք. Երևան Yerevan	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Արագածոտն Aragatsotn	3 750	0-4	0-4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Արարատ Ararat	5 330	7-11	0-2	7-10	0-1	-	-	-	-	-	-	-	90-92
Արմավիր Armavir	3 950	0-4	0-4	-	-	0-3	-	-	-	0-3	-	-	-
Գեղարքունիք Gegharkunik	7 800	0-4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Լոռի Lori	6 300	0-3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Կոտայք Kotayk	2 880	0-3	-	0-3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Շիրակ Shirak	6 900	0-3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Սյունիք Syunik	8 200	0-3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Վայոց ձոր Vayots Dzor	4 250	0-4	-	0-3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Տավուշ Tavush	4 000	0-4	-	0-3	-	-	-	-	-	-	-	-	-

¹ 1 քառակուսի մետրի վրա մինչև 7 վնասակար (իտալական) մորեխների առկայության դեպքում պայքարի միջոցառումների իրականացում չի նախատեսվում:
It's not foreseen to conduct combating measures in presence of up to 7 harmful (Italian) locusts per 1 square meter.

Աղյուսակ 3.14.
Table 3.14.

Մորեխների առկայությունը դրանց դեմ պայքարի միջոցառումների իրականացումից առաջ և հետո
ըստ մարզերի, Երևան քաղաքի և հողատեսքերի, 2017թ.¹

Availability of locusts as a result of conducting the combating measures by marzes, Yerevan city and types of land, 2017¹

	Մորեխներով վարակված տարածքը, ընդամենը, հա Areas infected with locusts, total, hectare	Ըստ հողատեսքերի մորեխների առկայությունը 1 քառ.մետր, հատ Availability of locusts per square meter by types of land, unit										Միջոցառումների միջին արդյունավետությունը, % Average effectiveness, %
		վարելահող arable land		բազմամյա տնկարկներ perennial seedling		խոտհարքներ hayfield		արոտավայրեր pasture		անօգտագործելի հողեր unusable land		
		պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	
ՀՀ ընդամենը Total in RA	57 950	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
ք. Երևան Yerevan	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Արագածոտն Aragatsotn	4 650	0-4	-	0-4	-	-	-	-	-	-	-	-
Արարատ Ararat	5 370	5-8	0-1	10-12	0-1	0-2	-	0-2	-	-	-	87-93
Արմավիր Armavir	4 950	0-3	-	0-3	-	-	-	-	-	-	-	-
Գեղարքունիք Gegharkunik	7 800	0-4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Լոռի Lori	5 750	0-4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Կոտայք Kotayk	3 950	0-4	-	0-2	-	-	-	-	-	-	-	-
Շիրակ Shirak	7 900	43-45	0-4	-	-	0-2	-	0-2	-	0-2	-	91
Սյունիք Syunik	8 200	0-3	-	-	-	0-3	-	0-3	-	0-2	-	-
Վայոց ձոր Vayots Dzor	4 680	20-25	0-2	0-3	-	-	-	-	-	-	-	90-93
Տավուշ Tavush	4 700	0-4	-	0-4	-	-	-	-	-	-	-	-

¹ 1 քառակուսի մետրի վրա մինչև 7 վնասակար (իտալական) մորեխների առկայության դեպքում պայքարի միջոցառումների իրականացում չի նախատեսվում:
It's not foreseen to conduct combating measures in presence of up to 7 harmful (Italian) locusts per 1 square meter.

**Ագրոտերությունների անվտանգության տեղեկատվություն
(2018թ. հուլիս - սեպտեմբեր)**

Հուլիսին օդի միջին ամսական ջերմաստիճանը հանրապետությունում եղել է նորմայից բարձր 2-4 աստիճանով: Ամսվա առավելագույն ջերմաստիճանը դիտվել է հուլիսի 12-ին Արենիում՝ +43 աստիճան: Արարատյան դաշտում ամենաբարձր ջերմաստիճանը գրանցվել է երկրորդ տասնօրյակում՝ +40...+42, Արագածոտնի նախալեռներում և Սյունիքի հովիտներում՝ +40...+41, Լոռիում և Տավուշում՝ +36...+38, Սյունիքի նախալեռներում՝ +32...+34, Շիրակում, Կոտայքում, Գեղարքունիքում, Արագածոտնի և Վայոց ձորի լեռնային շրջաններում՝ +30...+36 աստիճան:

Նվազագույն ջերմաստիճանը դիտվել է Լոռիում և Տավուշում՝ +6...+9, լեռնային շրջաններում՝ +5...+12, Սյունիքի նախալեռներում՝ +9...+13, Արարատյան դաշտում՝ +14...+19, Արագածոտնի նախալեռներում՝ +14...+16, Սյունիքի հովիտներում՝ +15...+19 աստիճան:

Ամսական տեղումների քանակը նորմայից բարձր է եղել Լոռիում և Շիրակում, մնացած շրջաններում՝ ցածր: Տեղումների ամենամեծ քանակությունը գրանցվել է Վանաձորում՝ 104.2մմ, որը նորմայից բարձր է 179.7%-ով:

Ամսվա ընթացքում շարունակվել են դաշտային աշխատանքները: Եղանակային պայմանները նպաստավոր էին հնձած խոտի չորացման և անասունների արոտի համար:

Օգոստոսին օդի միջին ամսական ջերմաստիճանը հանրապետությունում եղել է նորմայի սահմաններում: Ամսվա առավելագույն ջերմաստիճանը դիտվել է առաջին տասնօրյակում. Արենիում՝ +39, Արարատյան դաշտում, Սյունիքի հովիտներում և Գեղարքունիքում՝ +38, Արագածոտնի նախալեռներում՝ +37, Կոտայքի նախալեռներում և Տավուշում՝ +35: Երկրորդ տասնօրյակի ամենաբարձր ջերմաստիճանը գրանցվել է Շիրակում՝ +32 աստիճան:

Նվազագույն ջերմաստիճանը գրանցվել է երկրորդ և երրորդ տասնօրյակներում. Շիրակում և Գեղարքունիքում՝ +6, Սյունիքի նախալեռներում և Վայոց ձորի լեռնային շրջաններում՝ +7, Լոռիում և Տավուշում՝ +8, Կոտայքում՝ +10, Արարատյան դաշտում՝ +15 աստիճան:

Ամսական տեղումների քանակը հանրապետությունում հիմնականում եղել է նորմայից բարձր: Հյուսիսային շրջաններում այն կազմել է նորմայի 100-280%-ը, Գեղարքունիքում՝ 80-230%: Նորմայից ցածր տեղումներ են դիտվել Արարատյան դաշտի առանձին շրջաններում, Վայոց ձորում և Սյունիքում: Տեղումների ամենամեծ քանակությունը գրանցվել է Պուշկինի լեռնանցքում՝ 111 մմ, որը նորմայից բարձր է 163%-ով:

Եղանակային պայմանները նպաստավոր են եղել գյուղատնտեսական աշխատանքների և մշակաբույսերի հասունացման համար:

Սեպտեմբերին օդի միջին ամսական ջերմաստիճանը հանրապետությունում եղել է նորմայից բարձր 1-2 աստիճանով: Առավելագույն ջերմաստիճանը դիտվել է երկրորդ տասնօրյակում՝ ամսի 15-ին Արենիում՝ +38: Արարատյան դաշտում գրանցվել է +37, Երևանում՝ +36, Արագածոտնի նախալեռներում՝ +35: Սյունիքի հովիտներում գրանցված ամենաբարձր ջերմաստիճանը եղել է առաջին տասնօրյակում՝ +34 աստիճան:

Նվազագույն ջերմաստիճանը դիտվել է սեպտեմբերի 20-ին Աշոցքում՝ -1 աստիճան: Արագածոտնի նախալեռներում գրանցվել է +1, Լոռիում և Գեղարքունիքում՝ +2, Վայոց ձորի նախալեռնային շրջաններում՝ +3, Սյունիքի նախալեռներում և Կոտայքում՝ +5, Տավուշում՝ +6, Արարատյան դաշտում՝ +9 աստիճան:

Ամսական տեղումների քանակը շրջանների մեծ մասում եղել է նորմային մոտ և ցածր: Շիրակում կազմել է նորմայի 90-150%, Տավուշում և Գեղարքունիքում՝ 50-120%, իսկ մնացած շրջաններում՝ 20-90%: Տեղումների ամենամեծ քանակությունը գրանցվել է Տաշիրում՝ 74մմ, որը նորմայից բարձր է 160%-ով:

Հանրապետությունում շարունակվել են հացահատիկային, պտղատու, բանջարանոցային մշակաբույսերի բերքահավաքները, խոտհունձը: Այգիներում և դաշտերում կատարվել են հերթական սնուցող ոռոգումներ, ինչպես նաև ցորենի նախացանքային աշխատանքներ:

Agro – meteorological information
(July – September 2018)

In the Republic in **July** the average monthly air temperature was over the norm by 2-4 degrees. The maximum temperature was observed in Areni on July 12 +43 degrees. In Ararat valley the maximum temperature was recorded on the 2nd ten days +40...+42, in sub-mountain regions of Aragatsotn and Syunik valleys +40...+41, in Lori and Tavush +36...+38, in sub-mountain regions of Syunik +32...+34, in Shirak, Kotayk, Gegharkunik, mountain regions of Aragatsotn and Vayots Dzor +30...+36 degrees. The minimum temperature was observed in Lori and Tavush +6...+9, in mountain regions +5...+12, in sub-mountain regions of Syunik +9...+13, in Ararat valley +14...+19, in sub-mountain regions of Aragatsotn +14...+16, in Syunik valleys +15...+19 degrees.

The amount of monthly precipitation was over the norm in Lori and Shirak, in other regions it was below the norm. The largest amount of the precipitation was recorded in Vanadzor 104.2mm which is over the norm by 179.7%.

Field work was continued during the month. The weather conditions were favourable for drying reaped grass and livestock feed.

In the Republic in **August** the average monthly air temperature was within the norm. The maximum temperature of the month was observed on the 1st ten days: in Areni it was +39, in Ararat valley, Syunik valleys and Gegharkunik +38, in sub-mountain regions of Aragatsotn +37, in sub-mountain regions of Kotayk and Tavush +35 degrees. The maximum temperature of the 2nd ten days was recorded in Shirak +32 degrees. The minimum temperature was recorded on the 2nd and 3rd ten days: in Shirak and Gegharkunik it was +6, in sub-mountain regions of Syunik and mountain regions of Vayots Dzor +7, in Lori and Tavush +8, in Kotayk +10, in Ararat valley +15 degrees.

The amount of monthly precipitation in the Republic was over the norm. In northern regions it was within the norm 100-280%, in Gegharkunik 80-230%. Precipitations below the norm were observed in separate parts of Ararat valley, in Vayots Dzor and Syunik. The largest amount of the precipitation was recorded in Pushkin mountain pass 111mm which is over the norm by 163%.

The weather conditions were favourable for agricultural work and crop ripening.

In the Republic in **September** the average monthly air temperature was over the norm by 1-2 degrees. The maximum temperature was observed on the 2nd ten days +38 degrees in Areni on September 15. In Ararat valley it was +37, in Yerevan +36, in sub-mountain regions of Aragatsotn +35. In Syunik valleys the maximum temperature was on the 1st ten days +34 degrees. The minimum temperature was observed in Ashotsk on September 20 -1 degree. In sub-mountain regions of Aragatsotn it was +1, in Lori and Gegharkunik +2, in sub-mountain regions of Vayots Dzor +3, in sub-mountain regions of Syunik and Kotayk +5, in Tavush +6, in Ararat valley +9 degrees.

The amount of monthly precipitation in most parts of the regions was within and below the norm. In Shirak it was within the norm 90-150%, in Tavush and Gegharkunik 50-120% and in other regions 20-90%. The largest amount of the precipitation was recorded in Tashir 74mm which is over the norm by 160%.

The harvesting of grain, fruit, vegetable crops was continued in the Republic. Regular nourishing irrigations as well as wheat preliminary work were done in gardens and fields.

Աղյուսակ 3.15.
Table 3.15.

Խոշոր եղջերավոր կենդանիների գլխաքանակը հունվարի 1-ի դրությամբ, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
Number of cattles as of January 1, by marzes and Yerevan city*

գլուխ
head

	2015	2016	2017	2018
ՀՀ ընդամենը Total in RA	688 553	701 535	655 771	590 585
<i>այդ թվում՝</i> <i>of which</i>				
ք. Երևան Yerevan	2 711	3 182	3 101	3 342
Արագածոտն Aragatsotn	86 706	88 803	74 543	68 326
Արարատ Ararat	46 492	47 662	46 294	41 059
Արմավիր Armavir	58 145	60 382	61 332	59 974
Գեղարքունիք Gegharkunik	120 904	125 044	124 879	105 141
Լոռի Lori	81 003	81 769	81 038	69 302
Կոտայք Kotayk	59 351	60 326	56 858	54 127
Շիրակ Shirak	107 847	107 910	100 964	91 091
Սյունիք Syunik	63 321	63 574	55 199	50 182
Վայոց ձոր Vayots Dzor	24 939	25 048	19 884	18 385
Տավուշ Tavush	37 134	37 835	31 679	29 656

Աղյուսակ 3.16.
Table 3.16.

Կովերի գլխաքանակը հունվարի 1-ի դրությամբ, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի *
Number of cows as of January 1, by marzes and Yerevan city*

գլուխ
head

	2015	2016	2017	2018
ՀՀ ընդամենը Total in RA	313 872	318 623	295 974	266 815
այդ թվում՝ of which				
ք. Երևան Yerevan	1 317	1 224	1 226	1 270
Արագածոտն Aragatsotn	41 514	41 517	36 720	33 300
Արարատ Ararat	17 326	17 586	16 882	14 489
Արմավիր Armavir	20 637	21 431	21 839	20 826
Գեղարքունիք Gegharkunik	58 601	61 045	59 934	49 664
Լոռի Lori	39 694	40 864	39 794	34 611
Կոտայք Kotayk	26 939	27 323	24 498	23 955
Շիրակ Shirak	50 603	49 664	47 398	44 326
Սյունիք Syunik	29 570	29 887	25 042	22 619
Վայոց ձոր Vayots Dzor	10 118	10 344	8 443	8 253
Տավուշ Tavush	17 553	17 738	14 198	13 502

Աղյուսակ 3.17.
Table 3.17.

Խոզերի գլխաքանակը հունվարի 1-ի դրությամբ, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
Number of pigs as of January 1, by marzes and Yerevan city*

գլուխ
head

	2015		2016		2017		2018	
	Խոզեր, ընդամենը Pigs, total	որից՝ մայր խոզեր of which sows	Խոզեր, ընդամենը Pigs, total	որից՝ մայր խոզեր of which sows	Խոզեր, ընդամենը Pigs, total	որից՝ մայր խոզեր of which sows	Խոզեր, ընդամենը Pigs, total	որից՝ մայր խոզեր of which sows
ՀՀ ընդամենը Total in RA	142 432	27 144	174 776	36 086	175 549	32 634	166 757	31 612
<i>այդ թվում՝ of which</i>								
ք. Երևան Yerevan	8 921	759	11 813	3 165	10 461	2 679	14 400	4 074
Արագածոտն Aragatsotn	10 674	2 586	14 228	3 317	15 127	3 258	12 201	2 766
Արարատ Ararat	19 447	3 732	20 959	3 868	19 770	3 437	18 586	3 148
Արմավիր Armavir	20 506	4 337	25 444	5 683	27 012	5 146	24 342	4 770
Գեղարքունիք Gegharkunik	12 766	2 307	15 191	2 713	15 941	2 817	16 225	2 650
Լոռի Lori	10 952	2 185	15 358	3 399	15 815	2 745	12 532	2 279
Կոտայք Kotayk	14 826	2 865	20 586	3 738	20 370	3 446	22 415	3 349
Շիրակ Shirak	12 870	3 142	14 771	3 834	18 666	3 767	14 670	3 338
Սյունիք Syunik	12 364	2 340	13 730	2 793	13 467	2 606	12 533	2 501
Վայոց ձոր Vayots Dzor	2 418	397	2 627	480	2 519	476	2 185	413
Տավուշ Tavush	16 688	2 494	20 069	3 096	16 401	2 257	16 668	2 324

Աղյուսակ 3.18.
Table 3.18.

Ոչխարների և այծերի գլխաքանակը հունվարի 1-ի դրությամբ, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
Number of sheep and goats as of January 1, by marzes and Yerevan city*

գլուխ
head

	2015					2016					2017					2018				
	Ոչխարներ և այծեր, ընդամենը Sheep and goats, total	Ոչխարներ և այծեր, ընդամենը Sheep and goats, total				Ոչխարներ և այծեր, ընդամենը Sheep and goats, total	Ոչխարներ և այծեր, ընդամենը Sheep and goats, total				Ոչխարներ և այծեր, ընդամենը Sheep and goats, total	Ոչխարներ և այծեր, ընդամենը Sheep and goats, total				Ոչխարներ և այծեր, ընդամենը Sheep and goats, total	այդ թվում՝ including			
		ոչխար- ներ sheep	որից՝ մաքի- ներ of which ewes	այծեր goats	որից՝ մայր այծեր of which nanny goats		ոչխար- ներ sheep	որից՝ մաքի- ներ of which ewes	այծեր goats	որից՝ մայր այծեր of which nanny goats		ոչխար- ներ sheep	որից՝ մաքի- ներ of which ewes	այծեր goats	որից՝ մայր այծեր of which nanny goats		ոչխար- ներ sheep	որից՝ մաքիներ of which ewes	այծեր goats	որից՝ մայր այծեր of which nanny goats
ՀՀ ընդամենը Total in RA	745 770	713 879	500 956	31 891	22 964	778 069	747 338	506 853	30 731	21 718	727 082	699 561	477 770	27 521	19 728	660 059	637 978	452 775	22 081	16126
այդ թվում՝ of which																				
ք. Երևան Yerevan	3 595	3 530	3 211	65	18	5 572	5 501	2 431	71	37	5 558	5 476	3 895	82	44	6 727	6 681	3 619	46	29
Արագածոտն Aragatsotn	98 271	94 931	69 889	3 340	2 626	105 249	101 917	70 992	3 332	2 438	89 349	86 018	64 343	3 331	2 410	78 287	75 553	56 951	2 734	1 957
Արարատ Ararat	93 347	89 682	65 263	3 665	2 458	98 623	94 984	66 649	3 639	2 444	95 502	92 582	65 559	2 920	2 018	88 350	86 125	65 198	2 225	1 613
Արմավիր Armavir	97 339	96 551	72 659	788	501	102 557	102 055	74 246	502	297	107 074	106 659	72 694	415	246	109 933	109 542	81 904	391	230
Գեղարքունիք Gegharkunik	111 439	108 591	73 960	2 848	1 905	113 755	110 855	74 278	2 900	1 998	113 419	110 552	70 956	2 867	1 795	96 591	94 403	63 773	2 188	1 433
Լոռի Lori	38 252	35 567	23 780	2 685	1 849	37 919	35 544	23 434	2 375	1 649	37 434	35 127	23 436	2 307	1 651	27 142	25 435	18 467	1 707	1 317
Կոտայք Kotayk	45 172	41 742	31 125	3 430	2 663	47 387	44 075	32 480	3 312	2 806	44 164	40 972	31 232	3 192	2 559	42 569	39 993	29 696	2 576	2 025
Շիրակ Shirak	90 527	87 763	60 934	2 764	2 045	93 503	90 919	60 141	2 584	1 778	83 388	81 231	52 094	2 157	1 596	71 811	69 848	46 108	1 963	1 418
Սյունիք Syunik	125 664	121 811	76 845	3 853	2 394	133 406	129 522	80 470	3 884	2 481	117 299	113 945	75 013	3 354	2 073	109 808	107 526	70 943	2 282	1 533
Վայոց ձոր Vayots Dzor	25 138	18 254	13 645	6 884	5 412	22 504	16 076	11 393	6 428	4 717	16 990	11 645	9 030	5 345	4 342	13 817	9 585	7 695	4 232	3 431
Տավուշ Tavush	17 026	15 457	9 645	1 569	1 093	17 594	15 890	10 339	1 704	1 073	16 905	15 354	9 518	1 551	994	15 024	13 287	8 421	1 737	1 140

Աղյուսակ 3.19.
Table 3.19.

Թռչունների գլխաքանակը հունվարի 1-ի դրությամբ, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
Number of poultry as of January 1, by marzes and Yerevan city*

գլուխ
head

	2015		2016		2017		2018	
	Թռչուններ ¹ , ընդամենը Poultry ¹ , total	որից՝ ավան հավեր of which hens	Թռչուններ ¹ , ընդամենը Poultry ¹ , total	որից՝ ավան հավեր of which hens	Թռչուններ ¹ , ընդամենը Poultry ¹ , total	որից՝ ավան հավեր of which hens	Թռչուններ ¹ , ընդամենը Poultry ¹ , total	որից՝ ավան հավեր of which hens
ՀՀ ընդամենը Total in RA	4 145 494	2 731 935	3 942 809	2 732 906	3 814 205	2 689 103	4 406 374	2 628 110
<i>այդ թվում՝ of which</i>								
ք. Երևան Yerevan	172 441	14 047	202 605	30 182	204 602	27 640	207 442	32 249
Արագածոտն Aragatsotn	340 423	270 710	349 515	285 322	396 714	329 053	551 772	372 686
Արարատ Ararat	359 515	284 578	391 705	304 888	384 506	300 610	352 243	264 332
Արմավիր Armavir	1 233 501	639 238	911 882	631 851	794 724	536 452	1 062 637	547 567
Գեղարքունիք Gegharkunik	325 304	259 979	342 576	267 950	327 297	256 855	332 446	256 686
Լոռի Lori	165 418	125 012	280 438	123 823	287 303	133 868	330 580	119 247
Վոտայք Kotayk	729 118	568 447	707 258	563 640	790 784	608 249	776 531	490 656
Շիրակ Shirak	216 682	172 254	229 384	184 659	221 508	187 124	270 075	197 444
Սյունիք Syunik	246 844	113 814	197 065	114 739	142 537	104 360	220 094	111 371
Վայոց ձոր Vayots Dzor	142 957	132 349	118 716	69 039	67 716	58 379	107 997	98 061
Տավուշ Tavush	213 291	151 507	211 665	156 813	196 514	146 513	194 557	137 811

¹ Ցուցանիշը ներառում է հավերի, աքլորների, հնդկահավերի, բաղերի, սագերի և այլ ընտանի թռչունների վերաբերյալ տվյալները:
The indicator includes the data on hens, cocks, turkeys, ducks, geese and other poultry.

Աղյուսակ 3.20.
Table 3.20.

Գյուղատնտեսական կենդանիների գլխաքանակն ըստ վարակիչ հիվանդությունների, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի, 2016թ.¹
Agricultural animals by infectious diseases in marzes and Yerevan city, 2016¹

գլուխ
head

	ՀՀ, ընդամենը RA, total	այդ թվում՝ ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի of which by marzes and Yerevan city										
		ք. Երևան Yerevan	Արագածոտն Aragatsotn	Արարատ Ararat	Արմավիր Armavir	Գեղարքունիք Gegharku nik	Լոռի Lori	Կոտայք Kotayk	Շիրակ Shirak	Սյունիք Syunik	Վայոց ձոր Vayots Dzor	Տավուշ Tavush
Խոշոր եղջերավոր կենդանիներ Cattle												
սիբիրախտ anthrax	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
բրուցելյոզ brucellosis	1 221	11	162	55	132	88	49	392	222	79	23	8
տուբերկուլյոզ tuberculosis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ա, Օ և Ասիա դարաղ A, O and Asia murrain	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
խշխշան պալար carbuncle emphysematous	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ոչխարներ և այծեր Sheep and goats												
սիբիրախտ anthrax	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
բրուցելյոզ brucellosis	738	-	132	57	66	56	12	75	175	63	98	4
տուբերկուլյոզ tuberculosis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ա, Օ և Ասիա դարաղ A, O and Asia murrain	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

¹ Ըստ ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության տվյալների:
According to the Ministry of Agriculture data.

Աղյուսակ 3.20.-ի շարունակություն

Table 3.20. continuation

	ՀՀ, ընդամենը RA, total	<i>այդ թվում՝ ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի</i> <i>of which by marzes and Yerevan city</i>										
		ք. Երևան Yerevan	Արագածոտն Aragatsotn	Արարատ Ararat	Արմավիր Armavir	Գեղար- քունիք Gegharku nik	Լոռի Lori	Կոտայք Kotayk	Շիրակ Shirak	Սյունիք Syunik	Վայոց ձոր Vayots Dzor	Տավուշ Tavush
Խոզեր Pigs												
սիբիրախտ anthrax	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
բրուցելյոզ brucellosis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
տուբերկուլյոզ tuberculosis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ժանտախտ plague	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ա, Օ և Ասիա դարբաղ A, O and Asia murrain	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Չիեր Horses												
սիբիրախտ anthrax	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
բրուցելյոզ brucellosis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
տուբերկուլյոզ tuberculosis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ա, Օ և Ասիա դարբաղ A, O and Asia murrain	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Աղյուսակ 3.21.
Table 3.21.

Գյուղատնտեսական կենդանիների գլխաքանակն ըստ վարակիչ հիվանդությունների, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի, 2017թ.¹
Agricultural animals by infectious diseases in marzes and Yerevan city, 2017¹

գլուխ
head

	ՀՀ, ընդամենը RA, total	այդ թվում՝ ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի of which by marzes and Yerevan city										
		ք. Երևան Yerevan	Արագածոտն Aragatsotn	Արարատ Ararat	Արմավիր Armavir	Գեղարքունիք Gegharku nik	Լոռի Lori	Կոտայք Kotayk	Շիրակ Shirak	Սյունիք Syunik	Վայոց ձոր Vayots Dzor	Տավուշ Tavush
Խոշոր եղջերավոր կենդանիների Cattle												
սիբիրախտ anthrax	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
բրուցելյոզ brucellosis	1 353	-	144	53	164	151	98	372	210	72	50	39
տուբերկուլյոզ tuberculosis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ա, Օ և Ասիա դաբաղ A, O and Asia murrain	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
խշխշան պալար carbuncle emphysematous	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ոչխարներ և այծեր Sheep and goats												
սիբիրախտ anthrax	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
բրուցելյոզ brucellosis	914	-	108	73	103	40	19	196	113	106	145	11
տուբերկուլյոզ tuberculosis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ա, Օ և Ասիա դաբաղ A, O and Asia murrain	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

¹ Ըստ ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության տվյալների:
According to the Ministry of Agriculture data.

Աղյուսակ 3.21.-ի շարունակություն
Table 3.21. continuation

	ՀՀ, ընդամենը RA, total	<i>այդ թվում՝ ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի</i> <i>of which by marzes and Yerevan city</i>										
		ք. Երևան Yerevan	Արագածոտն Aragatsotn	Արարատ Ararat	Արմավիր Armavir	Գեղարքունիք Gegharku nik	Լոռի Lori	Կոտայք Kotayk	Շիրակ Shirak	Սյունիք Syunik	Վայոց ձոր Vayots Dzor	Տավուշ Tavush
Խոզեր Pigs												
սիբիրախտ anthrax	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
բրուցելյոզ brucellosis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
տուբերկուլյոզ tuberculosis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ժանտախտ plague	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ա, Օ և Ասիա դարբաղ A, O and Asia murrain	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Չիեր Horses												
սիբիրախտ anthrax	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
բրուցելյոզ brucellosis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
տուբերկուլյոզ tuberculosis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ա, Օ և Ասիա դարբաղ A, O and Asia murrain	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Աղյուսակ 3.22.
Table 3.22

Կենդանական ծագման գյուղատնտեսական արտադրանքի արտադրություն,
ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի
Livestock production by marzes and Yerevan city

	Իրացվել է գյուղատնտեսական կենդանի և թռչուն սպանելի համար (կենդանի քաշով, հազ. տոննա ¹) Livestock and poultry were sold for slaughter (live weight thousand tons ¹)							
	2013	2014	2015	2016	2017	2018		
						I եռ./գրտ	II եռ./գրտ	III եռ./գրտ
ՀՀ ընդամենը Total in RA	146.8	163.3	176.1	187.1	192.5	16.0	23.2	31.3
ք. Երևան Yerevan	1.8	4.1	4.4	4.8	4.8	1.0	1.1	1.1
Արագածոտն Aragatsotn	15.6	16.5	17.9	18.8	19.6	1.4	2.2	3.2
Արարատ Ararat	9.8	11.7	12.7	13.6	13.9	0.9	1.6	2.1
Արմավիր Armavir	15.4	18.8	19.3	19.3	19.7	2.5	2.6	3.2
Գեղարքունիք Gegharkunik	23.5	25.7	27.9	30.1	30.4	1.8	3.0	4.9
Լոռի Lori	16.3	17.3	19.7	21.7	22.5	1.8	2.7	3.4
Կոտայք Kotayk	14.7	15.3	16.2	18.2	19.0	1.8	2.5	3.6
Շիրակ Shirak	21.4	22.0	23.8	24.7	25.7	1.7	2.9	4.0
Սյունիք Syunik	13.9	16.7	17.7	19.0	19.0	1.7	2.5	3.0
Վայոց ձոր Vayots Dzor	5.6	5.9	6.3	6.4	7.1	0.6	0.7	1.0
Տավուշ Tavush	8.8	9.3	10.2	10.5	10.8	0.8	1.4	1.8
	Կաթ (հազ.տոննա) Milk (thousand tons)							
	2013	2014	2015	2016	2017	2018		
						I եռ./գրտ	II եռ./գրտ	III եռ./գրտ
ՀՀ ընդամենը Total in RA	657.0	700.4	728.6	754.2	758.2	156.7	254.5	189.4
ք. Երևան Yerevan	2.5	2.7	3.0	3.1	3.1	0.6	0.9	0.8
Արագածոտն Aragatsotn	79.9	84.6	88.2	89.1	89.4	18.3	29.5	23.7
Արարատ Ararat	40.1	43.4	45.0	46.6	46.7	8.5	14.8	11.6
Արմավիր Armavir	40.5	43.9	46.3	48.4	49.1	11.1	16.0	12.8
Գեղարքունիք Gegharkunik	120.7	128.6	135.1	141.8	142.5	28.9	47.6	31.6
Լոռի Lori	81.3	86.0	90.3	94.6	95.0	18.8	30.6	23.4

¹ Ներառյալ ներքին սպառումը:
Including the internal consumption.

Աղյուսակ 3.22.-ի շարունակություն
Table 3.22. continuation

	2013	2014	2015	2016	2017	2018		
						I եռ./գրtr	II եռ./գրtr	III եռ./գրtr
Կոտայք Kotayk	57.9	64.8	66.9	68.8	69.2	15.1	25.3	19.4
Շիրակ Shirak	107.6	110.5	112.2	115.7	116.4	24.6	39.8	30.5
Սյունիք Syunik	62.2	69.4	74.0	76.8	76.8	16.0	26.1	18.7
Վայոց ձոր Vayots Dzor	24.8	25.5	25.5	26.0	26.5	5.6	9.2	6.3
Տավուշ Tavush	39.5	41.0	42.1	43.3	43.5	9.2	14.7	10.6
	Չու (մլն.հատ) Eggs (million pieces)							
	2013	2014	2015	2016	2017	2018		
						I եռ./գրtr	II եռ./գրtr	III եռ./գրtr
ՀՀ ընդամենը Total in RA	615.2	641.8	659.8	694.6	683.0	114.0	309.9	187.7
ք. Երևան Yerevan	28.7	10.7	6.3	8.2	8.4	2.9	2.8	1.6
Արագածոտն Aragatsotn	59.4	62.5	61.5	69.1	69.2	15.5	30.5	22.8
Արարատ Ararat	54.7	59.2	61.4	63.6	62.5	5.8	34.5	16.1
Արմավիր Armavir	127.7	134.1	141.9	148.2	141.3	22.6	52.7	46.3
Գեղարքունիք Gegharkunik	58.2	56.7	60.0	68.4	63.1	7.9	34.5	15.6
Լոռի Lori	43.7	45.8	47.8	49.5	50.4	5.9	27.3	13.0
Կոտայք Kotayk	117.3	127.5	124.9	125.7	125.7	29.2	42.2	30.6
Շիրակ Shirak	40.1	39.9	43.0	45.7	45.4	6.5	23.0	10.5
Սյունիք Syunik	26.3	39.6	42.7	44.0	44.4	4.9	23.3	11.7
Վայոց ձոր Vayots Dzor	17.4	19.5	20.9	21.6	21.8	5.3	12.7	7.3
Տավուշ Tavush	41.7	46.3	49.4	50.6	50.8	7.5	26.4	12.2

Աղյուսակ 3.23.
Table 3.23.

Պարենամթերքի ներմուծում
Import of food products

տոննա
tons

	2013	2014	2015	2016	2017	2018		
						I եռ./qrtr	II եռ./qrtr	III եռ./qrtr
Ցորեն Wheat	345 571.8	332 307.4	324 985.7	280 239.2	312 569.4	80 841.0 ^o	47 830.5 ^o	122 920.2
Ալյուր Flour	896.6	2 987.9	19 411.5	11 064.4	19 987.4	5 520.7	13 861.9 ^o	23 361.4
Բրինձ Rice	10 271.5	10 620.9	9 850.9	8 928.1	9 668.4	3 221.0	1 679.0	1 270.8
Մակարոնեղեն Macaroni	4 825.4	5 337.6	8 228.9	7 300.2	9 540.4	2 105.2	2 960.1	2 878.9
Շաքար Sugar	4 850.2	5 494.8	5 256.2	3 626.3	23 926.7	11 065.0	4 732.9	3 286.4
Բուսական յուղ Vegetable oil	25 984.2	25 735.1	23 403.0	24 980.7	26 179.4	5 546.3	7 355.6	6 992.8
Չու Eggs	1 245.7	870.8	27.1	150.9	541.3	3.3	10.3	8.4
Թռչնի միս Poultry	31 723.6	31 911.4	32 423.5	23 306.0	35 345.6	8 514.1	7 504.9	6 396.0
Տավարի միս Beef	5 453.3	5 464.3	2 806.3	3 127.6	2 715.6	580.7	885.7	842.7
Խոզի միս Pork	8 136.4	7 246.8	6 429.5	5 659.0	7 027.2	1 441.5	2 712.0	1 346.3
Կաթ (բոլոր տեսակները) Milk (all types)	3 095.2	4 455.6	4 343.6	4 889.0	7 753.6	2 251.4	1 599.9	1 658.3
Կարագ Butter	4 749.0	5 262.3	4 419.7	4 740.0	4 046.3	943.8	969.2	685.7
Պանիր Cheese	1 243.7	1 187.9	1 118.4	1 052.5	1 270.8	255.2	248.6	280.4
Բանջարեղեն Vegetables	19 336.9	27 601.3	22 821.9	16 745.3	17 476.7	7 390.7	8 456.2 ^o	1 787.9
<i>որից՝ կարտոֆիլ</i> <i>of which potatoes</i>	4 078.9	8 281.3	3 416.4	3 894.9	1 777.9	54.5	1 886.6	0.1
Միրգ (ներառյալ՝ ընկուզապտուղներ) Fruit (including nuts)	29 603.2	35 498.4	30 061.1	39 608.5	52 534.7	19 312.7	17 471.6	9 233.2
<i>որից՝ խաղող</i> <i>of which grapes</i>	723.3	754.2	700.5	971.7	5 103.3	247.0	38.1	228.0
բոստանային մշակաբույսեր melons	340.8	376.5	117.1	282.4	881.2	32.5	870.6	1 133.2

Աղյուսակ 3.24.
Table 3.24.

Պարենամթերքի արտահանում
Export of food products

տոննա
tons

	2013	2014	2015	2016	2017	2018		
						I եռ./qrtr	II եռ./qrtr	III եռ./qrtr
Կոնյակ Cognac	33 829.3	31 888.7	26 988.6	102 255.5	47 504.3	12 244 ^o	9 303.1 ^o	12 292.9
Քինի Wine	2 418.8	3 680.7	2 439.1	3 139.8	4 629.5	1 550.4	905.2	1 061.8
Հանքային ջուր Mineral water	16 660.4	20 359.8	14 702.6	15 039.8	16 664.7	2 921.8 ^o	6 204.4 ^o	4 715.1
Միրգ (ներառյալ՝ ընկու- զապտուղներ) Fruit (including nuts)	34 456.5	17 735.2	34 457.3	58 458.3	34 710.8	10 977.2 ^o	38 740.6 ^o	37 208.3
<i>որից՝ խաղող</i> <i>of which grapes</i>	7 563.4	7 840.1	6 520.4	32 699.2	8 471.9	1 666.7 ^o	62.5 ^o	5 427.0
Պանիր Cheese	1 541.1	1 542.4	9 114.7	5 497.7	8 204.5	1 814.7	405.9 ^o	1 325.5
Զու Eggs	-	-	-	-	-	-	-	-

Աղյուսակ 3.25.
Table 3.25.

Մարդասիրական օգնություն
Humanitarian assistance

տոննա
tons

	2013	2014	2015	2016	2017	2018		
						I եռ./qrtr	II եռ./qrtr	III եռ./qrtr
Կենդանի կենդանիներ և կենդա- նական ծագման արտադրանք Live cattle and products of animal origin	8.3	2.3	0.2	-	0.1	17.6	-	-
Բուսական ծագման արտադրանք Vegetable products	252.4	229.2	201.1	109.6	43.2	1.2	24.1	-
Կենդանական և բուսական ծագման յուղեր ու ճարպեր Animal and vegetable oils	82.3	54.9	52.5	35.0	-	-	0.0	-
Պատրաստի սննդի արտադրանք Production of ready food	339.4	243.5	218.6	156.7	97.3	-	16.9	0.3

Աղյուսակ 3.26.

Table 3.26.

հազ.տոննա

thousand tons

Հայաստանի Հանրապետության ազգային պարենային հաշվեկշիռ, 2015թ.

National food balance of the Republic of Armenia, 2015

	Պահուստներ տարվա սկզբում Opening stocks	Արտադրություն Production	Ներմուծում ¹ Import ¹	Ամբողջական առաջարկ Total supply	Մենդի օգտագործում Food consumption	Անասնակեր Feed use	Կորուստներ Waste	Սերմացու Seed	Արտահանում ¹ Export ¹	Այլ օգտագործում Other uses	Պահուստներ տարվա վերջում Closing stock	Օգտագործում Total utilization	Ինքնաբավության աստիճան, % Self-sufficiency ratio, %	Սպառումը մեկ շնչի հաշվով Per capita consumption		
														կգ/տարի kg/year	գր/օր gr/day	կկալ/օր kcal/day
Ցորեն Wheat	502.1	362.7	383.4	1 248.2	430.4	125.4	58.8	32.7	13.0	4.8	583.1	1 248.2	49.5	153.4	420.3	1 151.9
Տարեկան Rye	0.4	0.1	0.3	0.8	0.7	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	0.8	25.0	0.3	0.7	2.2
Փարի Barley	52.0	187.3	7.2	246.5	28.2	143.1	15.2	15.1	0.6	0.0	44.3	246.5	96.6	10.1	27.5	91.4
Վարսակ Oats	1.3	8.5	0.6	10.4	0.6	7.6	0.1	0.6	0.0	0.0	1.5	10.4	93.4	0.2	0.6	1.9
Եգիպտացորեն Maize	12.5	21.7	51.9	86.1	40.6	28.6	5.6	0.1	0.0	0.0	11.2	86.1	29.5	14.5	39.7	134.8
Բրինձ Rice	1.6	0.0	9.9	11.5	10.8	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.7	11.5	0.0	3.9	10.5	38.3
Այլ հատիկավորներ Other cereals	5.5	15.4	1.5	22.4	14.1	0.8	0.9	1.5	0.1	0.0	5.0	22.4	91.7	5.0	13.8	45.4
Կարտոֆիլ Potatoes	497.5	607.7	7.3	1 112.5	195.8	235.8	92.9	111.2	20.0 ²	0.0	456.8	1 112.5	102.1	69.7	191.2	143.2
Բանջարեղեն Vegetables	342.0	1 294.4	26.0	1 662.4	635.4	293.7	344.5	0.8	29.7	0.0	358.3	1 662.4	100.3	226.5	620.5	137.3
<i>որից` of which</i>																
Կաղամբ Cabbage	66.0	141.8	5.8	213.6	28.6	56.1	55.8	0.0	8.7	0.0	64.4	213.6	102.1	10.2	27.9	5.3
Ծաղկակաղամբ Cauliflower	4.8	15.5	0.0	20.3	7.1	3.4	2.3	0.0	0.5	0.0	7.0	20.3	103.3	2.5	6.9	0.6
Վարունգ Cucumber	26.1	92.1	1.1	119.3	65.9	4.7	16.8	0.0	4.2	0.0	27.7	119.3	103.5	23.5	64.4	10.9
Լոլիկ Tomato	119.8	320.2	2.4	442.4	194.7	17.6	84.9	0.0	4.1	0.0	141.1	442.4	100.5	69.4	190.1	34.2
Գազար Carrot	12.7	24.6	0.8	38.1	14.0	6.7	3.8	0.0	0.0	0.0	13.6	38.1	96.9	5.0	13.7	5.1
Գլուխ սոխ Onion	27.3	52.0	6.9	86.2	32.6	0.0	24.3	0.0	0.0	0.0	29.3	86.2	88.3	11.6	31.8	10.8
Սխտոր Garlic	6.4	13.2	0.2	19.8	7.8	0.0	4.6	0.8	0.0	0.0	6.6	19.8	98.5	2.8	7.6	9.9

¹ Առանց <<ՀՀ մաքսային օրենսգրքով>> թույլատրելի չափաքանակների հաշվառման:

The allowable amount by the "RA Customs Code" is not recorded.

² Սույն ցուցանիշը ներառում է նաև քաղաքացիների կողմից ավտոմոբիլային տրանսպորտով մաքսային ձևակերպումներ չպահանջող կարտոֆիլի արտահանման գնահատված ծավալները (գնահատականը վերաբերվում է միայն սահմանահատում կատարած Վրաստանի քաղաքացիներին):

This indicator also includes estimated volume of potato export not requiring custom clearance implemented by the citizens by road transport (the estimation concerns only to the citizens of Georgia crossed the border).

Աղյուսակ 3.26.-ի շարունակություն

Table 3.26. continuation

	Պահուստներ տարվա սկզբում Opening stocks	Արտադ- րություն Production	Ներմու- ծում ¹ Import ¹	Ամբող- ջական առաջարկ Total supply	Սննդի օգտագոր- ծում Food consumption	Անասնա- կեր Feed use	Կորուստ- ներ Waste	Սերմա- ցու Seed	Արտահա- նում ¹ Export ¹	Այլ օգտա- գործում Other uses	Պահուստ- ներ տարվա վերջում Closing stock	Օգտագոր- ծում Total utilization	Ինքնաբա- վության աստիճան, % Self-sufficiency ratio, %	Սպառումը մեկ շնչի հաշվով Per capita consumption		
														կգ/տարի kg/year	գր/օր gr/day	կկալ/օր kcal/day
Սմբուկ Eggplant	14.9	77.3	0.0	92.2	53.5	16.6	6.5	0.0	0.1	0.0	15.5	92.2	100.1	19.1	52.2	17.2
Տաքդեղ Papper	7.9	80.2	0.1	88.2	51.8	8.8	10.4	0.0	0.4	0.0	16.8	88.2	100.4	18.5	50.6	13.7
Կանաչ դրոճ Green peas	0.3	0.6	2.6	3.5	2.6	0.5	0.1	0.0	0.0	0.0	0.3	3.5	18.8	0.9	2.5	0.8
Կանաչ լոբի Green beans	0.9	18.0	0.1	19.0	16.4	0.0	1.5	0.1	0.1	0.0	0.9	19.0	100.0	5.8	16.0	4.8
Բոստանային վշակաբույսեր Melons	0.0	286.8	0.1	286.9	129.9	114.7	41.6	0.0	0.7	0.0	0.0	286.9	100.2	46.3	126.9	16.5
Միրգ (բացի խաղողից) Fruit (except grapes)	71.9	377.1	34.7	483.7	320.4	0.0	32.5	0.0	42.3	0.0	88.5	483.7	102.1	114.4	313.4	152.9
<i>որից` of which</i>																
Խնձոր Apple	31.0	127.0	1.1	159.1	115.7	0.0	12.9	0.0	1.9	0.0	28.6	159.1	100.6	41.2	113.0	55.4
Տանձ Pear	5.9	19.7	0.1	25.7	17.1	0.0	2.1	0.0	2.1	0.0	4.4	25.7	111.8	6.1	16.7	9.4
Սերկևիլ Quince	0.6	2.3	0.0	2.9	2.2	0.0	0.2	0.0	0.0	0.0	0.5	2.9	98.8	0.8	2.1	0.8
Ծիրան Apricot	1.0	116.3	0.3	117.6	65.0	0.0	7.3	0.0	19.1	0.0	26.2	117.6	119.3	23.2	63.5	28.6
Դեղձ Peach	17.4	49.9	0.0	67.3	49.3	0.0	4.5	0.0	2.2	0.0	11.3	67.3	104.6	17.6	48.1	15.9
Կեռաս Sour cherry	2.1	14.4	0.0	16.5	10.0	0.0	1.1	0.0	2.1	0.0	3.3	16.5	117.1	3.6	9.8	4.6
Սալոր Plum	5.1	18.0	0.1	23.2	15.4	0.0	1.5	0.0	2.2	0.0	4.1	23.2	112.9	5.5	15.0	6.9
Բալ Cherry	0.9	4.1	0.0	5.0	2.9	0.0	0.3	0.0	0.8	0.0	1.0	5.0	123.0	1.0	2.8	1.3
Ընկույզ Nut	0.3	5.4	0.1	5.8	4.5	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	1.2	5.8	99.0	1.6	4.4	8.6
Տխիլ Hazel nut	0.0	0.5	0.0	0.5	0.4	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	0.5	96.4	0.1	0.4	0.8
Թուզ Fig	0.2	1.4	0.0	1.6	1.2	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.3	1.6	98.8	0.4	1.2	0.4

¹ Առանց <<ՀՀ մաքսային օրենսգրքով>> թույլատրելի չափաքանակների հաշվառման:

The allowable amount by the "RA Customs Code" is not recorded.

Աղյուսակ 3.26.-ի շարունակություն
Table 3.26. continuation

	Պահուստներ տարվա սկզբում Opening stocks	Արտադրություն Production	Ներմուծում ¹ Import ¹	Ամբողջական առաջարկ Total supply	Մննդի օգտագործում Food consumption	Անասնակեր Feed use	Կորուստներ Waste	Սերմացու Seed	Արտահանում ¹ Export ¹	Այլ օգտագործում Other uses	Պահուստներ տարվա վերջում Closing stock	Օգտագործում Total utilization	Ինքնաբավության աստիճան, % Self-sufficiency ratio, %	Սպառումը մեկ շնչի հաշվով Per capita consumption		
														կգ/տարի kg/year	գր/օր gr/day	կկալ/օր kcal/day
Հատապտուղներ Berry	2.9	13.3	2.1	18.3	13.5	0.0	0.9	0.0	0.7	0.0	3.2	18.3	90.5	4.8	13.2	7.6
Հատիկաբնոցներ Leguminous crops	3.2	5.7	4.1	13.0	9.1	0.0	0.4	0.2	0.0	0.0	3.3	13.0	58.2	3.2	8.9	27.9
<i>որից of which</i>																
Ոլոռ Peas	0.2	0.4	1.4	2.0	1.5	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.4	2.0	25.0	0.5	1.5	5.1
Լոբի Beans	2.6	5.0	0.5	8.1	5.1	0.0	0.2	0.2	0.0	0.0	2.6	8.1	90.9	1.8	5.0	15.2
Ոսպ Lentils	0.3	0.1	1.9	2.3	2.0	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.2	2.3	2.6	0.7	2.0	6.0
Սիսեռ Chick-Peas	0.1	0.1	0.3	0.5	0.4	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	0.5	14.8	0.1	0.4	1.4
Բուսական յուղ Vegetable oil	3.6	2.0	23.8	29.4	25.9	0.0	0.4	0.0	0.0	0.0	3.1	29.4	7.8	9.2	25.3	223.6
Շաքար Sugar	16.0	53.2	8.8	78.0	65.7	0.0	1.2	0.0	2.6	0.0	8.5	78.0	89.6	23.4	64.2	112.3
Ձու Eggs	0.8	36.3	0.2	37.3	34.3	0.0	0.9	1.7	0.0	0.0	0.4	37.3	99.5	12.2	33.5	17.8
Կաթ Milk	75.1	728.6	132.6	936.3	722.9	80.1	8.9	0.0	77.6	0.0	46.8	936.3	93.0	257.7	706.0	282.4
Տավարի միս Beef	0.3	63.6	5.4	69.3	68.1	0.0	1.0	0.0	0.1	0.0	0.1	69.3	92.3	24.3	66.5	119.7
Խոզի միս Pork	0.2	17.5	13.0	30.7	30.1	0.0	0.3	0.0	0.2	0.0	0.1	30.7	57.8	10.7	29.4	61.7
Ոչխարի և այծի միս Mutton and goat meat	0.0	9.8	0.0	9.8	8.9	0.0	0.2	0.0	0.7	0.0	0.0	9.8	107.7	3.2	8.7	13.9
Թռչնի միս Poultry	0.2	9.5	34.2	43.9	43.5	0.0	0.2	0.0	0.1	0.0	0.1	43.9	21.8	15.5	42.5	45.5
Ձուկ Fish	3.1	23.3	2.9	29.3	17.8	0.0	1.9	0.0	5.8	0.0	3.8	29.3	114.2	6.3	17.4	16.5
Խաղող Grapes	6.8	309.2	2.8	318.8	13.1	0.0	14.0	0.0	6.5	279.4	5.8	318.8	101.2	4.7	12.8	8.6
ԸՆԴԱՄԵՆԸ TOTAL																2829.2

¹ Առանց <<ՀՀ մաքսային օրենսգրքով>> թույլատրելի չափաքանակների հաշվառման:
The allowable amount by the "RA Customs Code" is not recorded.

Հայաստանի Հանրապետության ազգային պարենային հաշվեկշիռ, 2016թ.

National food balance of the Republic of Armenia, 2016

	Պահուստներ տարվա սկզբում Opening stocks	Արտադրություն Production	Ներմուծում ¹ Import ¹	Ամբողջական առաջարկ Total supply	Մենդի օգտագործում Food consumption	Անասնակեր Feed use	Կորուստներ Waste	Սերմացու Seed	Արտահանում ¹ Export ¹	Այլ օգտագործում Other uses	Պահուստներ տարվա վերջում Closing stock	Օգտագործում Total utilization	Ինքնաբավության աստիճան, % Self-sufficiency ratio, %	Սպառումը մեկ շնչի հաշվով Per capita consumption		
														կգ/տարի kg/year	գր/օր gr/day	կկալ/օր kcal/day
Ցորեն Wheat	583.1	350.4	323.8	1 257.3	422.2	128.4	63.5	32.6	15.7	3.8	591.1	1 257.3	53.2	151.2	414.4	1136.1
Տարեկան Rye	0.1	0.0	0.4	0.5	0.4	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	0.5	6.4	0.1	0.4	1.3
Գարի Barley	44.3	197.1	15.5	256.9	28.5	147.1	15.6	15.8	0.6	0.0	49.3	256.9	93.0	10.2	28.0	92.9
Վարսակ Oats	1.5	9.4	0.7	11.6	0.7	8.3	0.1	0.7	0.0	0.0	1.8	11.6	93.1	0.3	0.7	2.2
Եգիպտացորեն Maize	11.2	21.0	37.1	69.3	37.6	19.6	4.6	0.1	0.0	0.0	7.4	69.3	36.1	13.5	36.9	125.5
Բրինձ Rice	0.7	0.0	9.3	10.0	9.7	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.3	10.0	0.0	3.5	9.5	34.6
Այլ հատիկավորներ Other cereals	5.0	19.3	2.0	26.3	16.3	0.9	1.0	1.5	0.0	0.0	6.6	26.3	90.6	5.8	16.0	52.8
Կարտոֆիլ Potatoes	456.8	606.3	7.8	1 070.9	193.5	204.3	82.4	115.5	15.7 ²	0.0	459.5	1 070.9	101.3	69.3	189.9	142.4
Բանջարեղեն Vegetables	358.3	1204.8	19.5	1 582.6	628.9	257.5	305.7	1.0	58.3	0.0	331.2	1 582.6	103.3	225.3	617.2	136.8
<i>որից` of which</i>																
Կաղամբ Cabbage	64.4	134.5	0.4	199.3	30.2	54.7	53.5	0.0	0.3	0.0	60.6	199.3	99.9	10.8	29.6	5.6
Ծաղկակաղամբ Cauliflower	7.0	13.2	0.1	20.3	7.2	3.8	3.2	0.0	0.2	0.0	5.9	20.3	100.8	2.6	7.1	0.6
Վարունգ Cucumber	27.7	84.9	0.7	113.3	67.5	4.5	13.8	0.0	2.0	0.0	25.5	113.3	101.6	24.2	66.2	11.3
Լոլիկ Tomato	141.1	298.1	1.6	440.8	194.3	17.6	67.8	0.0	41.7	0.0	119.4	440.8	115.5	69.6	190.7	34.3
Գազար Carrot	13.6	24.2	1.7	39.5	14.8	7.2	4.0	0.0	0.0	0.0	13.5	39.5	93.4	5.3	14.5	5.4
Գլուխ սոխ Onion	29.3	53.9	5.3	88.5	31.8	0.0	26.2	0.0	0.3	0.0	30.2	88.5	91.5	11.4	31.2	10.6
Մխտոր Garlic	6.6	14.2	0.1	20.9	7.7	0.0	5.3	0.8	0.0	0.0	7.1	20.9	99.3	2.8	7.6	9.9

¹ Առանց <<ՀՀ մաքսային օրենսգրքով>> թույլատրելի չափաքանակների հաշվառման:

The allowable amount by the "RA Customs Code" is not recorded.

² Սույն ցուցանիշը ներառում է նաև քաղաքացիների կողմից ավտոմոբիլային տրանսպորտով մաքսային ձևակերպումներ չպահանջող կարտոֆիլի արտահանման գնահատված ծավալները (գնահատականը վերաբերվում է միայն սահմանահատում կատարած փրատանի քաղաքացիներին):

This indicator also includes estimated volume of potato export not requiring custom clearance implemented by the citizens by road transport (the estimation concerns only to the citizens of Georgia crossed the border).

Աղյուսակ 3.27.-ի շարունակություն
Table 3.27. continuation

	Պահուստներ տարվա սկզբում Opening stocks	Արտադ- րություն Production	Ներմու- ծում ¹ Import ¹	Ամբող- ջական արտադրվ Total supply	Սննդի օգտագոր- ծում Food consumption	Անասնա- կեր Feed use	Կորուստ- ներ Waste	Սերմա- ցու Seed	Արտահա- նում ¹ Export ¹	Այլ օգտա- գործում Other uses	Պահուստ- ներ տարվա վերջում Closing stock	Օգտագոր- ծում Total utilization	Ինքնաբա- վության աստիճան, % Self-sufficiency ratio, %	Սպառումը մեկ շնչի հաշվով Per capita consumption		
														կգ/տարի kg/year	գր/օր gr/day	կկալ/օր kcal/day
Սմբուկ Eggplant	15.5	78.6	0.1	94.2	51.4	18.8	7.9	0.0	0.4	0.0	15.7	94.2	100.4	18.4	50.5	16.6
Տաքդեղ Papper	16.8	79.9	0.2	96.9	55.8	9.7	13.0	0.0	0.8	0.0	17.6	96.9	100.8	20.0	54.8	14.8
Կանաչ դոռ Green peas	0.3	0.8	2.3	3.4	2.5	0.5	0.1	0.0	0.0	0.0	0.3	3.4	25.8	0.9	2.5	0.7
Կանաչ լոբի Green beans	0.9	17.2	0.1	18.2	15.7	0.0	1.4	0.1	0.1	0.0	0.9	18.2	99.8	5.6	15.4	4.6
Բոստանային մշակաբույսեր Melons	0.0	236.1	0.3	236.4	122.7	82.7	30.7	0.0	0.3	0.0	0.0	236.4	100.0	44.0	120.4	15.7
Միրգ (բացի խաղողից) Fruit (except grapes)	88.5	242.6	44.2	375.3	272.7 ^o	0.0	26.3 ^o	0.0	39.6	0.0	36.7	375.3	98.1	97.7 ^o	267.6 ^o	126.6 ^o
<i>որից` of which</i>																
Խնձոր Apple	28.6	62.6	2.4	93.6	73.7 ^o	0.0	7.9 ^o	0.0	3.5	0.0	8.5	93.6	101.8	26.4	72.2	35.4
Տանձ Pear	4.4	13.1	0.2	17.7	12.3 ^o	0.0	1.5 ^o	0.0	2.1	0.0	1.8	17.7	116.8	4.4	12.0	6.7
Սերկևիլ Quince	0.5	1.4	0.1	2.0	1.6	0.0	0.2	0.0	0.0	0.0	0.2	2.0	96.1	0.6	1.6	0.6
Ծիրան Apricot	26.2	62.1	0.1	88.4	68.0 ^o	0.0	6.4 ^o	0.0	5.7	0.0	8.3	88.4	109.9	24.4 ^o	66.7 ^o	29.9
Ղեղձ Peach	11.3	50.1	0.1	61.5	43.8 ^o	0.0	4.4 ^o	0.0	6.6	0.0	6.7	61.5	114.9	15.7 ^o	43.0 ^o	14.2 ^o
Կեռաս Sour cherry	3.3	12.1	0.0	15.4	11.7	0.0	1.1	0.0	1.0	0.0	1.6	15.4	108.6	4.2	11.5	5.4
Սալոր Plum	4.1	15.7	0.1	19.9	15.6	0.0	1.4	0.0	0.8	0.0	2.1	19.9	104.9	5.6	15.3	7.0
Բալ Cherry	1.0	3.8	0.0	4.8	3.2 ^o	0.0	0.3 ^o	0.0	0.8	0.0	0.5	4.8	126.9	1.1	3.1 ^o	1.4
Ընկույզ Nut	1.2	4.1	0.0	5.3	4.5	0.0	0.2	0.0	0.0	0.0	0.6	5.3	99.6	1.6	4.4	8.7
Տխիլ Hazel nut	0.1	0.4	0.0	0.5	0.5	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.5	98.2	0.2	0.5	1.0
Թուզ Fig	0.3	1.5	0.0	1.8	1.5	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.2	1.8	100.6	0.5	1.5	0.4

¹ Առանց <<ՀՀ մաքսային օրենսգրքով>> թույլատրելի չափաքանակների հաշվառման:
The allowable amount by the "RA Customs Code" is not recorded.

Աղյուսակ 3.27.-ի շարունակություն

Table 3.27. continuation

	Պահուստների տարվա սկզբում Opening stocks	Արտադրություն Production	Ներմուծում ¹ Import ¹	Անբողջական առաջարկ Total supply	Մննդի օգտագործում Food consumption	Անասնակեր Feed use	Կորուստների Waste	Մերմացու Seed	Արտահանում ¹ Export ¹	Այլ օգտագործում Other uses	Պահուստների տարվա վերջում Closing stock	Օգտագործում Total utilization	Ինքնաբավության աստիճան, % Self-sufficiency ratio, %	Սպառումը մեկ շնչի հաշվով Per capita consumption		
														կգ/տարի kg/year	գր/օր gr/day	կկալ/օր kcal/day
Հատապտուղներ Berry	3.2	11.5	3.5	18.2	9.1 ^o	0.0	1.0 ^o	0.0	6.2	0.0	1.9	18.2	130.5	3.3 ^o	8.9 ^o	5.2 ^o
Հատիկաբույսեր Leguminous crops	3.3	5.3	3.3	11.9	8.3	0.0	0.4	0.2	0.0	0.0	3.0	11.9	61.6	3.0	8.1	25.8
<i>որից</i> <i>of which</i>																
Ոլոռ Peas	0.4	0.4	1.0	1.8	1.4	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.3	1.8	28.6	0.5	1.4	4.8
Լոբի Beans	2.6	4.7	0.3	7.6	4.8	0.0	0.2	0.2	0.0	0.0	2.4	7.6	94.8	1.7	4.7	14.4
Ոսպ Lentils	0.2	0.0	1.6	1.8	1.5	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.2	1.8	1.8	0.5	1.5	4.5
Միսեռ Chick-Peas	0.1	0.1	0.3	0.5	0.4	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	0.5	17.3	0.1	0.4	1.4
Բուսական յուղ Vegetable oil	3.1	1.5	25.4	30.0	26.6	0.0	0.4	0.0	0.0	0.0	3.0	30.0	5.6	9.5	26.1	230.8
Շաքար Sugar	8.5	54.1	7.5	70.1	60.7	0.0	1.1	0.0	2.4	0.0	5.9	70.1	91.4	21.7	59.6	104.3
Չու Eggs	0.4	38.2	0.2	38.8	35.7	0.0	1.0	1.8	0.0	0.0	0.3	38.8	99.4	12.8	35.0	18.6
Կաթ Milk	46.8	754.2	143.1	944.1	752.3	83.0	9.4	0.0	46.5	0.0	52.9	944.1	88.6	269.5	738.3	295.3
Տավարի միս Beef	0.1	68.1	5.6	73.8	72.2	0.0	1.1	0.0	0.1	0.0	0.4	73.8	92.5	25.9	70.9	127.6
Խոզի միս Pork	0.1	18.0	10.3	28.4	27.8	0.0	0.3	0.0	0.2	0.0	0.1	28.4	64.1	10.0	27.3	57.3
Ոչխարի և այծի միս Mutton and goat meat	0.0	10.3	0.0	10.3	7.4	0.0	0.2	0.0	2.6	0.0	0.1	10.3	133.8	2.7	7.3	11.6
Թռչնի միս Poultry	0.1	9.7	24.4	34.2	33.8	0.0	0.1	0.0	0.1	0.0	0.2	34.2	28.5	12.1	33.2	35.5
Չուկ Fish	3.8	20.1	2.6	26.5	17.3	0.0	1.7	0.0	4.2	0.0	3.3	26.5	108.6	6.2	17.0	16.1
Խաղող Grapes	5.8	178.8	3.8	188.4	12.4	0.0	8.2	0.0	32.7	131.5	3.6	188.4	119.3	4.4	12.2	8.2
ԸՆԴԱՄԵՆԸ TOTAL																2782.3^o

¹ Առանց <<ՀՀ մաքսային օրենսգրքով>> թույլատրելի չափաքանակների հաշվառման:
The allowable amount by the "RA Customs Code" is not recorded.

Աղյուսակ 3.28.

Table 3.28.

հազ.տոննա

thousand tons

Հայաստանի Հանրապետության ազգային պարենային հաշվեկշիռ, 2017թ.

National food balance of the Republic of Armenia, 2017

	Պահուստներ տարվա սկզբում Opening stocks	Արտադրություն Production	Ներմուծում ¹ Import ¹	Ամբողջական առաջարկ Total supply	Մենդի օգտագործում Food consumption	Անասնակեր Feed use	Գորուստներ Waste	Սերմացու Seed	Արտահանում ¹ Export ¹	Այլ օգտագործում Other uses	Պահուստներ տարվա վերջում Closing stock	Օգտագործում Total utilization	Ինքնաբավության աստիճան, % Self-sufficiency ratio, %	Սպառումը մեկ շնչի հաշվով Per capita consumption		
														կգ/տարի kg/year	գր/օր gr/day	կկալ/օր kcal/day
Ցորեն Wheat	591.1	176.4	374.0	1141.5	396.4	104.5	61.0	24.6	19.2	6.1	529.7	1141.5	33.2	142.3	389.9	1098.6
Տարեկան Rye	0.1	0.3	0.5	0.9	0.6	0.0	0.0	0.1	0.0	0.0	0.2	0.9	39.6	0.2	0.6	1.9
Գարի Barley	49.3	92.9	18.6	160.8	19.4	91.4	10.1	12.8	0.6	0.0	26.5	160.8	83.8	7.0	19.1	63.4
Վարսակ Oats	1.8	5.9	0.8	8.5	1.1	5.7	0.1	0.7	0.0	0.0	0.9	8.5	87.9	0.4	1.1	3.5
Եգիպտացորեն Maize	7.4	10.4	48.8	66.6	40.8	11.3	4.2	0.0	0.0	0.0	10.3	66.6	17.6	14.6	40.1	136.4
Բրինձ Rice	0.3	0.0	9.9	10.2	9.4	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.8	10.2	0.0	3.4	9.2	33.6
Այլ հատիկավորներ Other cereals	6.6	11.6	2.2	20.4	13.5	0.6	0.8	1.2	0.0	0.0	4.3	20.4	98.1	4.8	13.3	43.8
Կարտոֆիլ Potatoes	459.5	547.4	7.6	1014.5	188.4	215.1	84.6	101.3	21.7 ²	0.0	403.4	1014.5	102.6	67.6	185.3	139.0
Բանջարեղեն Vegetables	331.2	1076.8	27.0	1435.0	587.9	232.2	281.4	0.9	53.0	0.0	279.6	1435.0	102.5	211.1	578.2	139.6
<i>որից՝ of which</i>																
Կաղամբ Cabbage	60.6	117.1	0.9	178.6	27.0	48.9	49.3	0.0	0.6	0.0	52.8	178.6	99.8	9.7	26.6	5.1
Ծաղկակաղամբ Cauliflower	5.9	16.8	0.0	22.7	8.8	4.3	3.5	0.0	1.1	0.0	5.0	22.7	107.2	3.2	8.7	0.8
Վարունգ Cucumber	25.5	74.3	1.5	101.3	60.9	4.0	12.1	0.0	1.9	0.0	22.4	101.3	100.6	21.9	59.9	10.2
Լոլիկ Tomato	119.4	234.2	1.9	355.5	165.6	14.1	58.8	0.0	30.1	0.0	86.9	355.5	113.7	59.5	162.9	29.3
Գազար Carrot	13.5	18.8	2.1	34.4	15.2	6.1	3.5	0.0	0.0	0.0	9.6	34.4	89.8	5.5	15.0	5.5
Գլուխ սոխ Onion	30.2	48.9	5.1	84.2	30.6	0.0	26.1	0.0	0.1	0.0	27.4	84.2	90.8	11.0	30.1	10.2
Մխտոր Garlic	7.1	12.6	0.1	19.8	7.8	0.0	4.9	0.8	0.0	0.0	6.3	19.8	98.9	2.8	7.7	10.0

¹ Առանց <<ՀՀ մաքսային օրենսգրքով>> թույլատրելի չափաքանակների հաշվառման:

The allowable amount by the "RA Customs Code" is not recorded.

² Սույն ցուցանիշը ներառում է նաև քաղաքացիների կողմից ավտոմոբիլային տրանսպորտով մաքսային ձևակերպումներ չպահանջող կարտոֆիլի արտահանման գնահատված ծավալները (գնահատականը վերաբերվում է միայն սահմանափակում կատարած Վրաստանի քաղաքացիներին):

This indicator also includes estimated volume of potato export not requiring custom clearance implemented by the citizens by road transport (the estimation concerns only to the citizens of Georgia crossed the border).

Աղյուսակ 3.28.-ի շարունակություն
Table 3.28. continuation

	Պահուստներ տարվա սկզբում Opening stocks	Արտադ- րություն Production	Ներմու- ծում ¹ Import ¹	Ամբող- ջական առաջարկ Total supply	Սննդի օգտագոր- ծում Food consumption	Անասնա- կեր Feed use	Կորուստ- ներ Waste	Սերմա- ցու Seed	Արտահա- նում ¹ Export ¹	Այլ օգտա- գործում Other uses	Պահուստ- ներ տարվա վերջում Closing stock	Օգտագոր- ծում Total utilization	Ինքնաբա- վության աստիճան, % Self-sufficiency ratio, %	Սպառումը մեկ շնչի հաշվով Per capita consumption		
														կգ/տարի kg/year	գր/օր gr/day	կկալ/օր kcal/day
Սմբուկ Eggplant	15.7	84.5	0.1	100.3	52.1	20.0	10.9	0.0	0.4	0.0	16.9	100.3	100.5	18.7	51.2	16.9
Տաքդեղ Papper	17.6	83.3	0.3	101.2	57.7	10.1	13.5	0.0	1.5	0.0	18.4	101.2	101.5	20.7	56.8	15.3
Կանաչ դոռ Green peas	0.3	0.7	4.4	5.4	3.3	0.5	0.2	0.0	0.0	0.0	1.4	5.4	13.5	1.2	3.2	1.0
Կանաչ լոբի Green beans	0.9	18.9	0.2	20.0	16.3	0.0	2.1	0.1	0.2	0.0	1.3	20.0	99.9	5.9	16.0	4.8
Բոստանային մշակաբույսեր Melons	0.0	215.8	0.9	216.7	120.5	71.2	23.8	0.0	1.2	0.0	0.0	216.7	100.1	43.3	118.5	15.4
Միրգ (բացի խաղողից) Fruit (except grapes)	36.7	361.6	55.2	453.5	285.7	0.0	31.1	0.0	87.2	0.0	49.5	453.5	109.7	102.6	281.0	155.3
<i>որից` of which</i>																
Խնձոր Apple	8.5	116.1	5.3	129.9	92.9	0.0	13.3	0.0	4.9	0.0	18.8	129.9	99.7	33.4	91.4	44.8
Տանձ Pear	1.8	18.2	0.9	20.9	15.7	0.0	1.8	0.0	1.1	0.0	2.3	20.9	101.1	5.6	15.4	8.6
Սերկևիլ Quince	0.2	2.1	0.0	2.3	1.8	0.0	0.2	0.0	0.0	0.0	0.3	2.3	100.0	0.6	1.8	0.6
Ծիրան Apricot	8.3	87.3	0.1	95.7	50.6	0.0	4.5	0.0	34.5	0.0	6.1	95.7	165.0	18.2	49.8	22.4
Ղեղձ Peach	6.7	73.2	1.3	81.2	55.8	0.0	5.7	0.0	10.5	0.0	9.2	81.2	114.4	20.0	54.9	18.1
Կեռաս Sour cherry	1.6	8.4	0.0	10.0	6.1	0.0	0.7	0.0	2.1	0.0	1.1	10.0	134.2	2.2	6.0	2.8
Սալոր Plum	2.1	24.0	0.4	26.5	14.6	0.0	1.1	0.0	7.7	0.0	3.1	26.5	143.7	5.2	14.4	6.6
Բալ Cherry	0.5	4.1	0.0	4.6	2.9	0.0	0.3	0.0	0.9	0.0	0.5	4.6	128.4	1.0	2.9	1.3
Ընկույզ Nut	0.6	5.3	0.2	6.1	5.2	0.0	0.2	0.0	0.0	0.0	0.7	6.1	97.7	1.9	5.1	10.0
Տխիլ Hazel nut	0.0	0.4	0.8	1.2	0.3	0.0	0.0	0.0	0.8	0.0	0.1	1.2	98.1	0.1	0.3	0.6
Թուզ Fig	0.2	0.9	0.2	1.3	0.8	0.0	0.1	0.0	0.3	0.0	0.1	1.3	112.0	0.3	0.8	0.2

¹ Առանց <<ՀՀ մաքսային օրենսգրքով>> թույլատրելի չափաքանակների հաշվառման:
The allowable amount by the "RA Customs Code" is not recorded.

Աղյուսակ 3.28.-ի շարունակություն

Table 3.28. continuation

	Պահուստների տարվա սկզբում Opening stocks	Արտադրություն Production	Ներմուծում ¹ Import ¹	Անբողջական առաջարկ Total supply	Սննդի օգտագործում Food consumption	Անասնակեր Feed use	Կորուստներ Waste	Մերմացու Seed	Արտահանում ¹ Export ¹	Այլ օգտագործում Other uses	Պահուստների տարվա վերջում Closing stock	Օգտագործում Total utilization	Ինքնաբավության աստիճան, % Self-sufficiency ratio, %	Սպառումը մեկ շնչի հաշվով Per capita consumption		
														կգ/տարի kg/year	գր/օր gr/day	կկալ/օր kcal/day
Հատապտուղներ Berry	1.9	16.3	6.5	24.7	11.7	0.0	1.3	0.0	9.0	0.0	2.7	24.7	118.1	4.2	11.5	6.7
Հատիկաբույսեր Leguminous crops	3.0	4.5	4.5	12.0	8.7	0.0	0.4	0.2	0.0	0.0	2.7	12.0	49.7	3.1	8.5	27.8
<i>որից of which</i>																
Ոլոռ Peas	0.3	0.5	1.4	2.2	1.7	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.4	2.2	25.7	0.6	1.7	5.9
Լոբի Beans	2.4	3.7	0.6	6.7	4.4	0.0	0.2	0.2	0.0	0.0	1.9	6.7	86.4	1.6	4.3	13.2
Ոսպ Lentils	0.2	0.1	2.2	2.5	2.1	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.3	2.5	4.2	0.8	2.1	6.3
Միսեռ Chick-Peas	0.1	0.2	0.3	0.6	0.5	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	0.6	36.7	0.2	0.5	1.7
Բուսական յուղ Vegetable oil	3.0	1.2	26.7	30.9	27.4	0.0	0.4	0.0	0.0	0.0	3.1	30.9	4.3	9.8	27.0	238.2
Շաքար Sugar	5.9	48.6	28.8	83.3	62.9	0.0	1.3	0.0	2.9	0.0	16.2	83.3	65.2	22.6	61.9	108.3
Չու Eggs	0.3	37.6	0.7	38.6	36.4	0.0	0.9	1.0	0.0	0.0	0.3	38.6	98.2	13.1	35.8	19.0
Կաթ Milk	52.9	758.2	149.0	960.1	730.2	83.4	9.7	0.0	75.4	0.0	61.4	960.1	91.2	262.1	718.2	287.3
Տավարի միս Beef	0.4	70.8	6.7	77.9	76.4	0.0	1.1	0.0	0.1	0.0	0.3	77.9	91.5	27.4	75.1	135.3
Խոզի միս Pork	0.1	16.6	12.4	29.1	28.3	0.0	0.3	0.0	0.4	0.0	0.1	29.1	58.0	10.2	27.8	58.4
Ոչխարի և այծի միս Mutton and goat meat	0.1	11.0	0.0	11.1	7.8	0.0	0.2	0.0	3.1	0.0	0.0	11.1	138.9	2.8	7.7	12.3
Թռչնի միս Poultry	0.2	10.6	36.7	47.5	46.6	0.0	0.2	0.0	0.1	0.0	0.6	47.5	22.5	16.7	45.8	49.0
Չուկ Fish	3.3	17.1	3.7	24.1	15.7	0.0	1.5	0.0	4.0	0.0	2.9	24.1	101.8	5.6	15.4	14.7
Խաղող Grapes	3.6	210.0	8.0	221.6	11.2	0.0	9.7	0.0	20.7	176.3	3.7	221.6	106.4	4.0	11.0	7.4
ԸՆԴԱՄԵՆԸ TOTAL																2772.8

¹ Առանց <<ՀՀ մաքսային օրենսգրքով>> թույլատրելի չափաքանակների հաշվառման:

The allowable amount by the "RA Customs Code" is not recorded.

Պարենային հաշվեկշիռների մեթոդաբանություն

Պարենային հաշվեկշիռների հիմնական նպատակը դիտարկվող երկրում գյուղատնտեսական ապրանքների առաջարկի վերաբերյալ համապարփակ տեղեկատվության ներկայացումն է: Պարենային հաշվեկշիռներ կազմելու անհրաժեշտությունն ակներև դարձավ Երկրորդ աշխարհամարտից հետո, երբ պարենամթերքի արտադրության և մատակարարման ընդհատումներով պայմանավորված՝ բնակչության զգալի մասը սովի էր մատնված: Այսօր, ինչպես և անցյալում, պարենային հաշվեկշիռներն անհրաժեշտ են որոշակի ժամանակահատվածում երկրի պարենային ապահովության ամբողջական նկարագրության համար: Վերջինս հնարավորություն է ընձեռում գնահատել երկրում անբավարար սնուցման հետ կապված ռիսկերը: Պարենային ապահովությունը կարևոր դեր է խաղում նաև տնտեսական աճի համար:

Պարենային հաշվեկշռի հատվածները

Առաջարկ

Առաջարկը ներառում է արտադրության, ներմուծման և հաշվետու ժամանակաշրջանի սկզբում առկա պաշարների ցուցանիշները: Հաշվետու ժամանակաշրջանի սկզբում և վերջում պաշարների վերաբերյալ ամբողջական տեղեկատվության ստացման առումով առկա են որոշակի տեխնիկական բարդություններ, այդ իսկ պատճառով պարենային հաշվեկշռում այդ ցուցանիշի գնահատման համար կիրառվում են որոշակի մոտեցումներ: Արտադրության և ներմուծման տվյալները հանդիսանում են ՀՀ ՎԿ պաշտոնական տվյալներ:

Օգտագործում

Սույն հատվածը ներառում է հետևյալ հիմնական ցուցանիշները՝ սննդամթերքի օգտագործում, անասնակեր, կորուստներ, սերմացու, արտահանում, օգտագործման այլ ուղղություններ և պաշարներ հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում:

Սննդի օգտագործումը հանդիսանում է պարենային հաշվեկշռի առանցքային ցուցանիշներից մեկը, որը ցույց է տալիս հաշվետու ժամանակաշրջանում բնակչության կողմից սպառված առկա պարենամթերքի քանակը: Այն հաշվարկվում է որպես առաջարկի և պարենամթերքի օգտագործման մյուս բոլոր ուղղությունների տարբերություն:

Անասնակերը պարենի այն ծավալն է, որն օգտագործվում է որպես անասնակեր՝ անկախ այն հանգամանքից արտադրված է երկրի ներսում, թե ներմուծված:

Կորուստները տրանսպորտավորման և պահպանման բոլոր փուլերում արտադրությունից մինչև սպառում հատվածում չօգտագործված պարենի ծավալն է: Կորուստների առաջացման հիմնական պատճառը իրացման և պահպանման ոչ լիարժեք համակարգերի առկայությունն է: Արտադրության տարբեր փուլերում որպես դրա անհրաժեշտ մաս հանդիսացող անխուսափելի կորուստները, օրինակ ցորենը աղալու, չորացման գործընթացներում, դաշտում տեղափոխման և պահեստավորման հետ կապված կորուստները չեն ներառվում կորուստներ հողվածում: «Կորուստներ» հատվածում չեն ներառվում նաև տնային տնտեսություններում առկա սննդի կորուստները: Վերամշակման ընթացքում առաջացած այլ կորուստները նույնպես չեն վերաբերվում այս ենթահաշվին:

Կորուստները հաշվարկվում են Պարենի և գյուղատնտեսության կազմակերպության (FAO) առաջարկած գործակիցներով, որոնք, պայմանավորված որոշակի հանգամանքներով, կարող են ճշգրտվել:

Սերմացուն պարենի այն ծավալն է, որն օգտագործվում է վերարտադրության նպատակով՝ ներառելով նաև կրկնակի ցանումները՝ կապված բնակլիմայական աղետների հետ: Վերջինս հաշվարկվում է ցանքատարածությունների և ցանքի ցուցանիշների հիման վրա:

Արտահանումը ներառում է տեղական արտադրության պարենամթերքի արտահանման, ինչպես նաև արտասահմանյան ծագում ունեցող պարենամթերքների վերարտահանման ծավալները:

«Այլ օգտագործում» հատվածում արտացոլվում է պարենի այն ծավալը, որն օգտագործվում է ոչ պարենային ապրանքների արտադրության նպատակով, օր.՝ բժշկական սպիրտի արտադրության նպատակով ցորենի օգտագործումը:

Ինքնաբավության աստիճան

Հաշվեկշռի արդյունքում ստացված ինքնաբավության աստիճանը հաշվարկվում է Արտադրություն/(Արտադրություն+Ներմուծում-Արտահանում), արտահայտված տոկոսներով, բանաձևով: Վերջինս ցույց է տալիս երկրի տվյալ ապրանքի նկատմամբ պահանջարկի բավարարման աստիճանը սեփական միջոցների հաշվին:

Պարենային հաշվեկշռների միջոցով հնարավոր է նաև հաշվարկել ներմուծումից կախվածության աստիճանը, ինչը ցույց է տալիս երկրի տվյալ ապրանքի նկատմամբ պահանջարկի բավարարման աստիճանը ներմուծման հաշվին և որոշվում է (ներմուծում / Արտադրություն + Ներմուծում - Արտահանում), արտահայտված տոկոսներով, բանաձևով:

Ապրանքախմբերը

Պարենային հաշվեկշռում ընդգրկվող ապրանքախմբերի կազմը (ցանկը) պայմանավորված է Հայաստանում առավել լայն սպառում ունեցող ապրանքատեսակներով: Ըստ այդմ յուրաքանչյուր տարի պարենային հաշվեկշիռ է կազմվում հետևյալ 21 ապրանքախմբերի համար՝ ցորեն, տարեկան, գարի, վարսակ, եգիպտացորեն, բրինձ, այլ հատիկավորներ, կարտոֆիլ, բանջարեղեն, միրգ (բացի խաղողից), հատիկաբլիթներ, մշակաբույսեր, բուսական յուղ, շաքար, ձու, կաթ, տավարի, խոզի, ոչխարի և այծի, թռչնի միս, ձուկ, խաղող: Նշված ապրանքախմբերի գծով պարենային հաշվեկշիռների հաշվարկման ժամանակ օգտագործվում են վերամշակված ապրանքներից տվյալ ապրանքի վերածման գործակիցներ, մասնավորապես.

Ցորենը ներառում է ցորենի, ինչպես նաև ցորենի այլուրի, մակարոնեղենի, էթիլային սպիրտի, թխվածքաբլիթների, հացի և այլ հացամթերքի, օդու տվյալները վերածած ցորենի: Հաշվեկշռի այլ օգտագործում հատվածում արտացոլված է էթիլային սպիրտի տվյալը:

Տարեկանը ներառում է տարեկանի, ինչպես նաև տարեկանի այլուրի, հատիկների, տարեկանի ձավարի, փաթիլների տվյալները վերածած տարեկանի:

Գարին ներառում է գարու, ինչպես նաև գարու այլուրի, հատիկների, գարեձավարի, փաթիլների, գարու ածիկի, գարեջրի և այլ վերամշակված գարու տվյալները վերածած գարու:

Վարսակը ներառում է վարսակի, ինչպես նաև վարսակի այլուրի, հատիկների, վարսակի ձավարի, փաթիլների և այլ վերամշակված վարսակի տվյալները վերածած վարսակի:

Եգիպտացորենը ներառում է եգիպտացորենի, ինչպես նաև եգիպտացորենի այլուրի, հատիկների, փաթիլների և եգիպտացորենի օսլայի տվյալները վերածած եգիպտացորենի:

Բրինձը ներառում է բրնձի, ինչպես նաև բրնձի այլուրի տվյալները վերածած բրնձի:

Այլ հատիկավորները ներառում են սորգոյի, հնդկացորենի, ինչպես նաև այլ հատիկավորների այլուրի, հատիկների, փաթիլների, սաղմի, օսլայի տվյալները վերածած այլ հատիկավորների:

Կարտոֆիլը ներառում է կարտոֆիլի, ինչպես նաև կարտոֆիլի օսլայի, սառեցված կարտոֆիլի և չիպսի տվյալները պայմանականորեն վերածած կարտոֆիլի:

Բանջարեղենը ներառում է թարմ, ինչպես նաև չորացված և պահածոյացված բանջարեղենի (կաղամբ բլուր տեսակի, վարունգ, լոլիկ, սեղանի ճակնդեղ, գլուխ սոխ, սխտոր և այլն), տոմատի հյութի տվյալները պայմանականորեն վերածած թարմ բանջարեղենի:

Միրգը ներառում է թարմ, ինչպես նաև չորացրած և պահածոյացված մրգի (հնդավորներ, կորիզավորներ, ընկուզապտուղներ, մերձարևադարձային, ցիտրուսներ և այլն), մրգահյութերի տվյալները պայմանականորեն վերածած թարմ մրգի:

Ձուն ներառում է կճեպով ձվի, ինչպես նաև ձվի փոշու տվյալները պայմանականորեն վերածած ձվի:

Կաթը ներառում է թարմ կաթի, ինչպես նաև կարագի, կաթի փոշու, մածունի, թթվասերի, կաթնաշոռի, պանրի, պաղպաղակի և այլ կաթնամթերքի տվյալները պայմանականորեն վերածած թարմ կաթի:

Տավարի միսը ներառում է սպանդային քաշով տավարի մսի, ինչպես նաև երշիկեղենի, պահածոյացված մսի և այլ մսամթերքի տվյալները պայմանականորեն վերածած սպանդային քաշով տավարի մսի:

Խոզի միսը ներառում է սպանդային քաշով խոզի մսի, ինչպես նաև երշիկեղենի.

պահածոյացված մսի և այլ մսամթերքի տվյալները պայմանականորեն վերածած սպանդային քաշով խոզի մսի:

Ոչխարի և այծի միսը ներառում է սպանդային քաշով ոչխարի և այծի մսի, ինչպես նաև պահածոյացված մսի և այլ մսամթերքի տվյալները պայմանականորեն վերածած սպանդային քաշով ոչխարի և այծի մսի:

Թռչնի միսը ներառում է սպանդային քաշով թռչնի մսի (հավերի, աքլորների, հնդկահավերի, բադերի, սագերի և այլ ընտանի թռչունների), ինչպես նաև երշիկեղենի, պահածոյացված մսի և այլ մսամթերքի տվյալները պայմանականորեն վերածած սպանդային քաշով թռչնի մսի:

Ձուկը ներառում է կենդանի ձկան, ինչպես նաև թարմ, սառեցված, չորացված, ծխեխաշած, ապխտած, պահածոյացված ձկան, խեցգետնակերպերի, կակղամորթների, այլ ձկնամթերքների, ձկան խավիարի տվյալները վերածած ձկան:

Խաղողը ներառում է խաղողի, ինչպես նաև չամիչի տվյալները պայմանականորեն վերածած խաղողի: Հաշվեկշռի այլ օգտագործում հատվածում արտացոլված է գինու արտադրությանն ուղղված խաղողի ծավալը:

Ինչ վերաբերում է հատիկաբնդեղենային մշակաբույսերի և բուսական յուղի պարենային հաշվեկշիռներին, ապա դրանք ներառում են, համապատասխանաբար՝ լոբու, ոսպի և այլ լոբագգիների, ինչպես նաև սոյայի, գետնընկույզի, ձիթապտղի, արմավենու, արևածաղկի և այլ ձեթերի վերաբերյալ տվյալները:

Methodology of food balances

The main goal of the food balances is to present comprehensive information on the supply of agricultural commodities in the country. The necessity of food balances became evident after the Second World War when interruptions in the production and supply of food caused hunger for large parts of the population. Today, as in the past, food balances are necessary for the complete description of the food security situation in a country for a certain period of time. This enables an assessment of risks related to inadequate nutrition. Food security plays an important role also for economic growth.

Components of the Food Balances

Supply

The supply includes production, imports and resources available at the beginning of the period. Some technical difficulties arise from incomplete information on the resources available at the beginning and end of the reporting period; therefore certain approaches are applied in the food balances for the estimation of these items. The figures on production and imports are obtained from official data of the RA SC.

Utilization

This component includes the following main indicators: food consumption, feed, seed, exports, losses, other uses and stocks at the end of the reporting period.

Food consumption is one of the key items of the food balances, which shows the amount of a commodity available for human consumption during the reference period. It is calculated as the difference between the supply and all other means of utilization.

Feed is the volume of the food used as animal feed regardless the circumstance whether it is produced in this country or imported.

Losses in all the phases of transportation and storage is the unused volume of food in the sectors from production to consumption. The main reason for the losses is availability of not proper system of realization and storage. Unavoidable losses occurring as a necessary part during the different phases of production, for example losses during wheat grinding and drying, transferring in the field and storing is not included in losses article. Losses section also doesn't include food losses existing in households. Other losses generated during the processing also does not refer to this section.

Losses are calculated based on fixed coefficients recommended by FAO, which may be adjusted depending on circumstances.

Seed is the volume of food used for reproduction, including also the re-sows, stipulated by climate disasters. Seed is calculated based on sowing area and number of sowings.

Export includes the volumes of export of locally produced food as well as the re-export of foreign origin food.

"Other utilization" section reflects the volume of food used for the production of non-food products, for example the use of wheat for production of medical alcohol.

Self-sufficiency ratio

The self-sufficiency ratio, derived from these balances, is calculated by the following formula: $\text{Production} / (\text{Production} + \text{Imports} - \text{Exports})$. It is presented in percents. The latter shows the degree of country's demand satisfaction regarding a certain product at the expense of its own means.

With the help of food balances it is possible to calculate the degree of import dependence, which shows the degree of country's demand satisfaction regarding a certain product at the expense of import and is determined by the formula $(\text{import} / \text{production} + \text{import} - \text{export})$ expressed in percents.

Commodity groups

The list of commodity groups included in the food balances includes the commodities which are most consumed in Armenia. Accordingly, every year the food balances are calculated for the following 21 commodities: wheat, rye, barley, oats, maize, rice, other cereals, potatoes, vegetables, fruits (except grapes), leguminous crops, vegetable oil, sugar, egg, milk, beef, pork, mutton and goat meat, poultry, fish and grapes. For the calculation of the food balances of some commodities, conversion coefficients are used to transform all quantities of derived products into units of primary commodities, in particular for the following categories:

Wheat includes data on wheat, as well as of wheat flour, macaroni, ethyl alcohol, pastry and bread and other bakery goods, vodka transformed into equivalent quantities of wheat. Ethyl alcohol data are reflected in the “other uses” part of balance sheet.

Rye includes data on rye, as well as of rye flour, cereals and flakes, transformed into equivalent quantities of rye. Ethyl alcohol data are reflected in the “other uses” part of balance sheet.

Barley includes data on barley, as well as of barley flour, cereals, flakes, barley malt, beer and other worked barley, transformed into equivalent quantities of barley.

Oats includes data on oats, as well as of oats flour, cereals, flakes and other worked oats transformed into equivalent quantities of oats.

Maize includes data on maize, as well as of maize flour, cereals, flakes, other processed maize and starch of maize, transformed into equivalent quantities of maize.

Rice includes data on rice, as well as of rice flour, transformed into equivalent quantities of rice.

Other cereals includes data on sorghum, buckwheat and other cereals, as well as of flour of these cereals, flakes, processed cereals and starch of other cereals, transformed into equivalent quantities of other cereals.

Potato includes data on potato, as well as of potato starch, frozen potato and chips, transformed into equivalent quantities of potato.

Vegetables includes data on fresh, as well as of dry and canned vegetables (cabbage of all types, cucumber, tomatoes, beet, bulb onion, garlic etc.), as well as tomato juice, transformed into equivalent quantities of vegetables.

Fruit includes data on fresh, as well as of dry and canned fruit (drupaceous, stone-fruit, nuts, subtropical, citrus etc.), fruit juice, transformed into equivalent quantities of fruit.

Eggs includes data on eggs in shells, as well as of egg powder transformed into equivalent quantities of eggs.

Milk includes data on fresh milk, as well as of butter, milk powder, matsun, sour cream, cottage cheese, cheese, ice-cream and other milk products, transformed into equivalent quantities of fresh milk.

Beef includes data on slaughter weight of meat, as well as of sausages, canned meat and other meat products, transformed into equivalent quantities of meat in slaughter weight.

Pork includes data on slaughter weight of meat, as well as of sausages, canned meat and other meat products, transformed into equivalent quantities of pork in slaughter weight.

Mutton and goat meat, includes data on slaughter weight of meat, as well as of canned meat and other meat products transformed into equivalent quantities of mutton and goat in slaughter weight.

Poultry includes data on slaughter weight of meat, as well as of sausages, canned meat and other meat products, transformed into equivalent quantities of poultry in slaughter weight.

Fish includes data on fresh, as well as of frozen, dried, salted, smoked, canned, prepared and preserved fish, crustaceans, mollusks and other fish products, stockfish, caviar, transformed into equivalent quantities of fish.

Grape includes data on grapes, as well as of raisins transformed into equivalent quantities of grapes. Grape volume for wine production is reflected in the “other uses” part of balance sheet.

As regards the food balances for **leguminous crops** and **vegetable oil**, they include data on beans, lentils, other beans and soy, peanut, olives, palm, sunflower seed, other oil, correspondingly.

2018թ. III եռամսյակում նախորդ տարվա նույն ժամանակաշրջանի համեմատ կենդանական ծագման գյուղատնտեսական արտադրանքի արտադրության ծավալները, բացառությամբ ձվի, նվազել են (Աղյուսակ 3.22): Այսպես, 2018թ. III եռամսյակում իրացվել է 189.4 հազ. տոննա կաթ, ինչը 7.8%-ով պակաս է 2017թ. համապատասխան ժամանակաշրջանի ցուցանիշից: Կենդանի քաշով մսի արտադրության ծավալը նվազել է 2.2%-ով և կազմել 31.3 հազ. տոննա: Ինչ վերաբերում է ձվի արտադրության ծավալին, ապա այն ավելացել է 11.7%-ով և կազմել 187.7 մլն. հատ:

Ըստ բեռնամաքսային հայտարարագրերի և քաղաքացիների կողմից կազմակերպված առևտրի, ինչպես նաև ՀՀ կառավարության 2014 թվականի ապրիլի 23-ի թիվ 447-Ն որոշման 2-րդ հավելվածով հաստատված «Ապրանքների փոխադրման հաշվառման վիճակագրական ձև»-ի տվյալների 2018թ. III եռամսյակում հանրապետություն ներմուծված ապրանքների 13.3%-ը բաժին է ընկել պարենամթերքին (2017թ. III եռամսյակում՝ 15.6%), իսկ արտահանման ծավալներում՝ 27.3% (2017թ. III եռամսյակում՝ 27.0%) (Աղյուսակ 1.1.): Հաշվետու ժամանակաշրջանում պարենամթերքի արտաքին առևտրաշրջանառության ծավալն ընթացիկ գներով նախորդ տարվա նույն ժամանակաշրջանի համեմատ նվազել է 0.4%-ով և կազմել 329.3 մլն. ԱՄՆ դոլար, այդ թվում՝ պարենամթերքի ներմուծումը՝ 167.1 մլն. ԱՄՆ դոլար (ՄԻՖ գներով) և արտահանումը՝ 162.2 մլն. ԱՄՆ դոլար (ՖՕԲ գներով):

2018թ. III եռամսյակում նախորդ տարվա համապատասխան ժամանակաշրջանի համեմատ հիմնական պարենային ապրանքատեսակներից ձվի ներմուծման ծավալը նվազել է 3.6 անգամ և կազմել 0.008 հազ. տոննա, թռչնի մսինը՝ 36.5%-ով և կազմել 6.4 հազ. տոննա, բրնձինը՝ 31.1%-ով և կազմել 1.3 հազ. տոննա, պանրինը՝ 28.9%-ով և կազմել 0.3 հազ. տոննա, կաթինը՝ 28.5%-ով և կազմել 1.7 հազ. տոննա, կարագինը՝ 26.0%-ով և կազմել 0.7 հազ. տոննա, խոզի մսինը՝ 22.7%-ով և կազմել 1.3 հազ. տոննա, տավարի մսինը՝ 16.8%-ով և կազմել 0.8 հազ. տոննա: Փոխարենն ավելացել են այլուրի (4.1 անգամ), մրգի (1.9 անգամ), շաքարի (55.4%-ով), մակարոնեղենի (29.0%-ով), ցորենի (23.8%-ով), բանջարեղենի (18.6%-ով), բուսական յուղի (0.6%-ով) ներմուծման ծավալները (Աղյուսակ 3.23.):

Պարենամթերքի արտահանման ծավալներում գերակշռել է միրգ ապրանքախումբը: Այսպես, 2018թ. III եռամսյակում արտահանվել է 37.2 հազ. տոննա միրգ, ինչը 15.5%-ով պակաս է 2017թ.-ի համապատասխան ժամանակաշրջանի ցուցանիշից: Պարենամթերքի արտահանման ծավալներում նվազել է նաև պանրի (52.4%-ով), գինու (10.5%-ով) արտահանման ծավալները: Փոխարենն ավելացել են կոնյակի (9.7%-ով), հանքային ջրի (8.2%-ով) արտահանման ծավալները (Աղյուսակ 3.24.):

Ըստ ազգային պարենային հաշվեկշռի, միջինը մեկ շնչի հաշվով 21 ապրանքախմբի (ըստ ապրանքատեսակների՝ 46) պարենի օրական էներգետիկ առաջարկը 2017թ. կազմել է 2 772.8 կկալ՝ 2016թ. 2 782.3 -ի դիմաց (Աղյուսակներ 3.27 և 3.28.):

Երկրում պարենային ապահովության իրավիճակի գնահատման ընթացքում կարևորվում է նաև բնակչության կողմից սպառվող սննդի կառուցվածքում առավել մեծ մասնաբաժին ունեցող ապրանքների ինքնաբավությունը: Որքան բարձր է ինքնաբավության աստիճանն, այնքան ավելի ինքնաբավ է երկիրը և պահանջարկը բավարարվում է սեփական միջոցների հաշվին:

Այսպես, 2017թ. ցորենի ինքնաբավության աստիճանը նախորդ տարվա համեմատ նվազել է 20.0 տոկոսային կետով և կազմել 33.2%, ինչը պայմանավորված է ցորենի արտադրության ծավալի նվազմամբ և ներմուծման ծավալի աճով: Նվազել են նաև շաքար, եգիպտացորեն, խաղող, հատիկալընդեղենային մշակաբույսեր, գարի, ձուկ, խոզի միս, թռչնի

միս, վարսակ, բուսական յուղ, ձու, տավարի միս, բանջարեղեն ապրանքախմբերի ինքնաբավության աստիճանները (համապատասխանաբար՝ 26.2, 18.5, 12.9, 11.9, 9.2, 6.8, 6.1, 6.0, 5.2, 1.3, 1.2, 1.0, 0.8 տոկոսային կետերով): Փոխարենն աճել են տարեկան, միրգ, այլ հատիկավորներ, ոչխարի և այծի միս, կաթ, կարտոֆիլ ապրանքախմբերի ինքնաբավության աստիճանները (համապատասխանաբար՝ 33.2, 11.6, 7.5, 5.1, 2.6, 1.3 տոկոսային կետերով): Հարկ է նշել նաև, որ ոչխարի և այծի միս, միրգ, խաղող, կարտոֆիլ, բանջարեղեն, ձուկ, ձու և այլ հատիկավորներ ապրանքախմբերի ինքնաբավության աստիճանները բավականին բարձր են և կազմել են, համապատասխանաբար, 138.9%, 109.7%, 106.4%, 102.6%, 102.5%, 101.8%, 98.2%, 98.1% (Աղյուսակ 3.28.):

2017թ. հանրապետության ոռոգելի հողատարածքներում գերիտնավ հողերի մակերեսը միջին վեգետացիոն շրջանում (ըստ ՀՀ էներգետիկ ենթակառուցվածքների և բնական պաշարների նախարարության ջրային տնտեսության պետական կոմիտեի տվյալների) կազմել է 12.0 հազ. հա, այդ թվում՝ Արարատյան հարթավայրում՝ 11.0 հազ. հա:

In the III quarter of 2018 compared to the same period of the previous year the volume of production of agricultural products of animal origin decreased except eggs (Table 3.22.). Thus in the III quarter of 2018 189.4 thousand tons of milk was sold, which is less than the same indicator of the same period of 2017 by 7.8%. The volume of meat production decreased by 2.2% and comprised 31.3 thousand tons. As to the volume of eggs production, it increased by 11.7% and comprised 187.7 million pieces.

By the customs declarations and the citizens' (shuttle) trade data, as well as the statistical data form on "The accounting of goods transportation" approved by the Annex 2 of the Decision N° 447-N of the RA Government dated 23 April 2014, in the III quarter of 2018 13.3% of goods imported to the Republic fell into food products (in the III quarter of 2017 – 15.6%) and that in export volume – 27.3% (in the III quarter of 2017 – 27.0%) (Table 1.1.). In the reporting period the volume of foreign trade turnover of food products at current prices compared to the same period of the previous year decreased by 0.4% and comprised 329.3 million US dollars, including import of food product – 167.1 million US dollars (in CIF prices) and export – 162.2 million US dollars (in FOB prices).

In the III quarter of 2018 compared to the same period of the previous year among the main food products the import of egg decreased 3.6 times and comprised 0.008 thousand tons, poultry – by 36.5% and comprised 6.4 thousand tons, rice – by 31.1% and comprised 1.3 thousand tons, cheese – by 28.9% and comprised 0.3 thousand tons, milk – by 28.5% and comprised 1.7 thousand tons, butter – by 26.0% and comprised 0.7 thousand tons, pork – by 22.7% and comprised 1.3 thousand tons, beef – by 16.8% and comprised 0.8 thousand tons. Instead, the import volume of flour increased 4.1 times, fruit – 1.9 times, sugar – by 55.4%, macaroni – by 29.0%, wheat – by 23.8%, vegetable – by 18.6%, vegetable oil – by 0.6% (Table 3.23.).

Fruit commodity group prevailed in the volume of food product export. Thus in the III quarter of 2018 37.2 thousand tons of fruit was exported, which is less than the same indicator of the same period of 2017 by 15.5%. The export volume of cheese also decreased by 52.4, wine – by 10.5%. Instead, the export volume of cognac increased by 9.7%, mineral water – by 8.2% (Table 3.24.).

According to the National Food Balance daily energy supply of the commodity groups 21 (according to 46 food products) was 2 772.8 kilocalories in average per capita in 2017 compared to 2 782.3 kilocalories in 2016 (Tables 3.27. and 3.28.).

In assessing the food security situation in the country, the self-sufficiency of products with larger share in the structure of food consumed by the population is important as well. The higher the ratio of self-sufficiency, the more self-sufficient is the country and the demand is satisfied at its own expense.

Thus in 2017 the self-sufficiency ratio of wheat decreased by 20.0 percentage point compared to the previous year and comprised 33.2%, which is stipulated by the decrease of wheat volume production and by the increase of import volume. The self-sufficiency ratios of sugar, maize, grape, leguminous crops, barley, fish, pork, poultry, oats, vegetable oil, eggs, beef, vegetable commodity groups decreased by 26.2, 18.5, 12.9, 11.9, 9.2, 6.8, 6.1, 6.0, 5.2, 1.3, 1.2, 1.0, 0.8 percentage points correspondingly. Instead the self-sufficiency ratio of rye, fruit, other cereals, mutton and goat meat, milk, potato increased by 33.2, 11.6, 7.5, 5.1, 2.6, 1.3 percentage points correspondingly.

It must be pointed, that the self-sufficiency ratio of mutton and goat meat, fruit, grape, potato, vegetable, fish, eggs and other cereals commodity groups was quite high and comprised 138.9%, 109.7%, 106.4%, 102.6%, 102.5%, 101.8%, 98.2, 98.1% correspondingly (Table 3.28).

In 2017 the area with higher dampness in average vegetative period (according to the data of State Committee of Water Economy of the RA Ministry of Energy Infrastructures and Natural Resources) in irrigated lands of Republic comprised 12.0 thousand hectare, including 11.0 thousand hectare in Ararat valley.